19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
މިނިވަން މުއައްސަސ ތަކުގެ ކޮ މިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން
24 އޮގަސްޓު 2021
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަ ން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)5
ފެށުނު ގަޑި: 11:15

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު؛ އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ މީޓިންގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް ޢިއްޒަތްތެރި މެމްބަރުންނަށް މަރުޙަބާ
اله
ދަންނަވަން. މިވަގުތު ކޮމިޓީގައި ވަޑައިގެން ތިއްބެވީ، ވެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢަބްދު
ޝަފީޤް، ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމް، ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު
ޢަބްދުاله، ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ، އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙަސަން އަޙްމަދު، ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް، ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް އަދި އަޅުގަނޑު އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒެއިނާ އާދަމް. އަޅުގަނޑުމެންގެ
އެޖެންޑާގައި މިއަދު މިއޮތީ، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މަޤާމަށް ޢައްޔަންކުރެއްވުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ފޮނުއްވާފައިވާ ނަންފުޅުތައް ދިރާސާކޮށް، އެ ބޭފުޅުންނާ އިންޓަރވިއުކުރުން. ފުރަތަމަ އިންޓަރވިއު މިއޮތީ،
އަލްއުސްތާޛު ޝިހާމް މުޙައްމަދު ވަޙީދު، ދަފްތަރު ނަންބަރު ރސ 5143. އެއަށްފަހު، އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު
އާހިދު ރަޝީދު، ހ.ގުރުވަ، ދެން އަލްފާޟިލާ އަޒްމީލާ އަޙްމަދު، ދަފްތަރު ނަންބަރު ރސ 341-94. ދެން،
އަލްފާޟިލާ މަރިޔަމް ޢަލީމް، ގ.ދާސްތާން. އަޅުގަނޑުމެން މިވަގުތު މި މަޑުކޮށްލަނީ ފުރަތަމައަށް އިންޓަރވިއު
ކުރަން ހުރި ބޭފުޅާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުއެޝަނިއަރ ފިލްކުރަމުން މިވަގުތު ދާތީވެ އެ ބޭފުޅާ ނިމެންދެކަށް.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑުމެން އިންޓަރވިއުތައް ފެށުމުގެ ކުރިން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ސެކެރެޓޭރިއޭޓްގެ
ފަރާތުން ޙުސައިންއަށް ޕެނަލްގެ ޝަރުތު ހަމަވޭތޯ ބެއްލެވުމަށްފަހު، އެބޭފުޅުންގެ ދިރާސާގެ ނަތީޖާ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މަޤާމަށް ނަންފުޅު ފޮނުއްވާފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ
ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވޭތޯ ބެލުމަށް މުވައްޒަފުންގެ ޕެނަލްއެއް އެކުލަވާލާފައި، މިޕެނަލްގައި އަޅުގަނޑު އަދި ޝަހުޒާދު
އަދި ނަދާ. މި ޕެނަލްއިން ކުރިމަތި ލައްވާފައި ވާ 4 ކެންޑިޑޭޓުންގެ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވޭތޯ ބެލިއިރު، އެ
ފަރާތްތަކުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ލިޔެކުންތަކާއި ވެފައިވާ އިޤުރާރަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ގާނޫނު ނަންބަރު 1/2014
މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނުގެ 45 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ
ހުރުން ލާޒިމް ސިފަތައް މި 4 ކެންޑިޑޭޓުންގެ ވެސް ފުރިހަމަ ވާކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވޭ.
އެހެންވިމާ، މި 4 ކެނޑިޑޭޓުންގެ ވެސް ޝަރުޠު ފުރިހަމަވާކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވޭ. ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު.
1

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޙުސައިން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީއަށް އަލްއުސްތާޛު ޝިހާމް މުޙައްމަދު
ވަޙީދަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ޝިހާމަށް ދަންނަވާލީ، މި އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރގެ
މަޤާމަށް ކުރިމަތިލައްވާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މަޖިލީހަށް ނަން ފޮނުއްވާފައިވާތީ، އިންޓަރވިއުގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށް
ގެންދިއުމަށް ޓަކައި. އިންޓަރވިއުގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށްދާ ގޮތަކީ، ޝިހާމަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ 10 މިނިޓުގެ
ފުރުޞަތެއް. އެ 10 މިނިޓުގެ ފުރުޞަތުގެ ތެރޭގައި މިމަޤާމަށް ޤާބިލުކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ ކޮން ސަބަބަކާހުރެ
ކަމާއި، މަޤާމާ ގުޅޭ ގޮތުން މަޢުލޫމާތު ލިބިވަޑައިގެން ހުންނެވި މިންވަރަކާއި އަދި މިދާއިރާއާ ގުޅޭ ގޮތުން ތަޖުރިބާ
ހުންނެވި މިންވަރަކާއި، އަދި ދާއިރާ ކުރިއެރުވުމަށް އޮތް ތަސައްވުރަކާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތު
ދެއްވުން އެދެން. އެއަށްފަހު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ސުވާލު ކުރައްވަމުން ގެންދަވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިހާ
ހިސާބުން 10 މިނިޓުގެ ފުރުޞަތެއް ޝިހާމަށް އަރުވަން.
އަލްއުސްތާޛު ޝިހާމް މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` ال ساََّلمُ علََْي كُْ م. އާދެ! މި ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑަށް ދެއްވީތީ هلا سبحانه و تعالى އަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.
އަދި ތި ކޮމެޓީން ތި ކުރައްވާ ބުރަ މަސައްކަތަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ތި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.
އާދެ! އަޅުގަނޑުގެ ނަމަކީ ޝިހާމް، ޝިހާމް މުހައްމަދު ވަޙީދު. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ މިދާއިރާގައި، މިދެންނެވީ
އިންފޮމޭޝަން، މި މީޑިއާގެ ދާއިރާގައި ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު މަސައްކަތް ފައްޓާފައިވަނީ 1995 ގައި. އެއީ ފުރަތަމަ
އަޅުގަނޑު ވަޒީފާއެއް އަދާކުރި، އޮފިޝަލް ވަޒީފާއެއްގައި އަދާކޮށްފައިވަނީ ޓީ.ވީ މޯލްޑިވްސްގައި ނިއުސް ރޫމްގެ
ރިޕޯޓަރެއްގެ ވަޒީފާގައި. އެއަށްފަހު ހަވީރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކޮށްފައިވާނެ. އަދި އޭގެއިތުރުން،
ވީ.ޓީވީގައި ޑެޕިއުޓީ ސީ.އީ.އޯގެ މަޤާމު ވެސް އަޅުގަނޑު އަދާކޮށްފައިވާނެ. އޭގެތެރެގައި ޓީވީގައި މަސައްކަތް ކުރެވުނު
ދުވަސް ވަރުގައި ވެސް އަދި އޭގެފަހުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރައްވާފައިވާނީ ވަރަށް މީޑިއާގެ، މީޑިއާއާ
ގާތުން މީޑިއާގައި މަސައްކަތްކުރެވިފައިވާނެ. އަދި އޭގެ ތެރޭގައި 2008 ގައި އައި ބަދަލުތަކާއި ގުޅިގެން، 2008
ގައި އައި ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން މީޑިއާ ކައުންސިލް އުފެދި، މީޑިއާ ކައުންސިލްގެ ގަވާއިދުތައް ހެދުމާއި، އެކަންތަކުގައި
ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް އިސްކޮށް މަސައްކަތްކުރެވިފައިވާނެ. ދެން، އޭގެ ފަހުން އަޅުގަނޑު ތަޢުލީމު
ހާސިލުކުރުމަށް ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދިޔައިން. މެލޭޝިޔާގައި ޑިޕްލޮމާ ހާސިލުކުރުމަށްފަހު، އިނގިރޭސިވިލާތުގައި 4
2

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
އަހަރު ވަންދެން މަސައްކަތް ކުރިން. އަދި އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ބެޗްލަރސް ޑިގްރީ ޓޫރިޒަމް މެނޭޖްމަންޓުން
ހާސިލުކުރީ އިނގިރޭސިވިލާތުން. އެއަށްފަހު، އެތާނގައި 4 އަހަރުވަންދެން މަސައްކަތްކުރުމަށްފަހު، އަނެއްކާ އެނބުރި
ރާއްޖެ އައިސް އަޅުގަނޑު މަސައްކަތް ކޮށްފައިވަނީ. އަޅުގަނޑު މި ތަޖުރިބާތަކަށް މިހެން މި ނަންގަންނަން ޖެހުނު
ސަބަބަކަށްވަނީ، އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން ސްކޫލް ދުވަސްވަރު ވެސް އާފަތިހުގައި އޭރު އުފެދިގެން އައިއިރު،
އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ 1993 ގައިހެން. އަޅުގަނޑުގެ އުމުރުން އޭރު ސަތާރަ އަހަރު. އޭރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު
މަސައްކަތް ކުރަމުން އައީ މީޑިއާގެ ފްރީޑަމަށް، މީޑިއާގެ މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގައި މިއޮންނަ ހުރަސްތަކާއި،
މިކަންތަކާ ބެހޭގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ގޮންޖެހުންތަކާ ވެސް ދިމާވި. އަދި މިއަދާ ހަމައަށް ވެސް
އަދިވެސް އެކަންތަކުގައި އެބަހުރި އުނދަގޫތަކެއް. އޭގެ އިތުރުން، ޓީވީ މޯލްޑިވްސްގައި އޭރުގައި ފަހުން ސްކޫލް
ނިންމުމަށްފަހު އަޅުގަނޑު މަސައްކަތް ކުރި ދުވަސްވަރު ވެސް ވަރަށް ބޮޑެތި ގޮންޖެހުންތަކާ ދިމާވި. އެއީ
މިނިވަންކަމާ އެއްކޮށް މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގައި އެއްވެސް ކަހަލަ މިނިވަންކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް
ލިބިފައިއެއް ނުވޭ. އެއީ ވަކި ވައްތަރެއްގެ މަޢުލޫމާތެއް ވަކި ގޮތަކަށް ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި ނޫނިއްޔާމު
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެތަން ލީކްކުރެވޭ ގޮތަކަށް ވެސް ނުވަތަ ދޫކުރެވޭކަށް ވެސް ނޯވޭ. އެހެންވެގެން. ދެން، މިދިޔަ
އަޅުގަނޑު އުމުރުން ގާތްގަނޑަކަށް މިހާރު މިވަނީ މަސައްކަތުގައި ކިޔަވަން ދިޔަ 8 އަހަރު ފިޔަވައި، ގާތްގަނޑަކަށް
28 އަހަރު، 93 އަކުން ފެއްޓިގެން މިދެންނެވީ މަސައްކަތްކުރެއްވިފައި އޮތީ މިޑިއާގެ މަސައްކަތުގައި. މި
އިންފިމޭޝަން ހޯދައިދުނުމާއި ލިބިގަތުމުގެ މަސައްކަތުގައި ބުރަކޮށް މަސައްކަތްކުރެވިފައިވާނެކަން ތި ބޭފުޅުންނަށް
ހަނދުމަކޮށް އަރުވަން. ދެން، ނިމުމަށްފަހު އަޅުގަނޑު އިނގިރޭސިވިލާތުން ކިޔަވައި އަދި މަސައްކަތްކޮށް ނިންމަށްފަހު
2008 ގައި ރާއްޖެ އައިސް، ވީ.ޓީވީގައި އުޅުނު ދުވަސްވަރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު އިންނާނެ މި ރީޖަނުގެ ސަފްމާ،
ސައުތު އޭޝިއާ ފްރީ މީޑިއާގެ ރައީސްކަން ވެސް 2 އަހަރުވަންދެން އަޅުގަނޑު މަސައްކަތް ކޮށްފައި އިންނާނެ. އަދި
އޭގެ އިތުރުން ޑިމޮކްރަސީ ހައުސްގެ ބޯޑް މެންބަރުކަން ވެސް ކޮށްފައިވާނީ. މި ހުރިހާ ތަނެއްގައި ވެސް ހަމަ
މައިގަނޑު މަސައްކަތަކީ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމާއި، މީހުން ޓްރެއިންގކުރުމާއި، މިކަންތައްތަކުގެ ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ
މަސައްކަތްތައް އަޅުގަނޑުމެން ކޮށްފައިވާނީ. ދެން، އަދިވެސް އޭރުވެސް ވަރަށް ބޮޑު ޗެލެންޖަސްތަކެއް ނެތެކޭ ނޫން.
މިހާރު ވެސް އެބަހުރި. އެއީ ކޮންމެ ވަގުތެއްގައި ވެސް އެ ކަންތަކަށް އެހެން ދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި ބަލަނީ.
އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާނެ އެއް ހެއްކަކީ، މިސާލަކަށް އަދިވެސް ކުރިއަށް އޮތްތަނުގައި ވެސް އިމްޕްރޫވްމަންޓު
ވަރަށް މަސައްކަތްތައް ހުންނާނެ. ކުރަން ވެސް ޖެހޭނެ. އެއީ މި ދިޔަ އަޅުގަނޑު ދެންނެވި 20 އަހަރު ނުވަތަ 28
އަހަރުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ޙަޔާތުގައި މިދިޔަ ބޮޑު ދުވަސްތައް، ކިޔަވަން ދިޔަ ދުވަސްތައް ފިޔަވައި މީޑިއާގައި
3

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
މިގޮތަށް މަސައްކަތްކުރެވިފައި ހުރީމަ ފާހަގަކޮށްލެވޭ އަދިވެސް އިމްޕްރޫވްމަންޓަށް ވަރަށް މަސައްކަތްތައް
ކުރަންޖެހޭކަމަށް. އަދި މިހެން ގާނޫނަކުން ނުވަތަ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނަކީ ވެސް ވަރަށް ބޮޑު ލުޔެއް
ލިބިގެންދިޔަ ކަމެއް. އެއީ މި ގާނޫނުގެ އެންމެ ބޮޑު ބޭނުމަކީ ރައްޔިތުންނަށް މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން.
ރައްޔިތުންނަށް ހޯދައިދޭން މަސައްކަތްކުރުން. މީގެ މުޅި މަފްހޫމަކަށް ބަލާލާފައި އޮތީވެސް ހަމަ މި ގާނޫނުގައި ބުނާ
ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ކޮންމެ ހުރަސްތަކެއް ހުރިކަމުގައި ވިޔަސް، ވީވަރަކުން ދެވެން އޮތް ވަރަކުން މީހުންގެ
މައްސަލަޙަތާއި، ޤައުމީ ސަލާމަތާ މި ކަންތައްތަކަށް ހުރަސްނާޅާހުރި ހުރި ހުރިހާ މަޢުލޫމާތެއް ނަމަވެސް ދެވޭތޯ.
ދިނުމަށް މަގުފަހިކުރުމަށް މި ކަންތައް ކޮށްފައި އޮތީ. ދެން، އަނެއް ތަޖުރިބާ ހުރި މިންވަރު އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ
18 ނުވަތަ މި 20 އަހަރާއި 8 އަހަރު ފިޔަވައި ދެންހުރި މުއްދަތުގައި މިދާއިރާގައި މިކަމުގައި މި އުޅެވިފައި މިހުރީ.
އެހެންވީމާ، މަސައްކަތްކުރެވިފައިވަނީ ތަފާތު ގޮންޖެހުންތަކާ ވެސްއެކު. މަސައްކަތުގެ، އެއީ މަޢުލޫމާތު ހޯދައި
ލިބިގަތުމާއި ހާމަކުރުމާބެހޭ ވާހަކަ މިދެންނެވީ. ދެން، ތަސައްވުރެއްގެ ގޮތުގަ އި އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ އަސްލުގައި
އަދިވެސް މީހުން ހޭލުންތެރިކުރުން، ޓްރެއިންކުރުން. މިއީ ވަރަށް މުހިންމުކަމެއް އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދޭންޖެހޭ
ކަމެއް. އެހެންވިމާ، އެއީ އަޅުގަނޑު އެކަމާ ބެހޭގޮތުން ދަންނަވަން އޮތް އިތުރު ވާހަކަ. ތި ބޭފުޅުން އިތުރު
ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުންފުޅުވާ ސުވާލެއް އޮތިއްޔާ އަޅުގަނޑާ ކޮށްފިއްޔާ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސުވާލުކުރުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން. އާދެ! ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު، މަރުޙަބާ އިނގޭތޯ ޝިހާމް. ޝިހާމް ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ
މިފަދަ މަޤާމުތަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ހޮވައި އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރާ
ފަރާތްތަކަކީ އިޚްލާސްތެރި، ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު ލިބިފައިވާ އަދި ނަޒާޙަތްތެރި ބަޔަކަށް ވާންޖެހޭނެ ކަމަށް؟
އަލްއުސްތާޛު ޝިހާމް މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ގާނޫނުގައި ވެސް އެގޮތަށް އެކަންތައް އޮންނަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ.
4

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝިހާމް ސޯޝަލް މީޑިއާގައި އުޅުއްވަންތޯ؟ ޓްވިޓަރ؟
އަލްއުސްތާޛު ޝިހާމް މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އުޅެން ސޯޝަލް މީޑިއާގައި. އަޅުގަނޑުގެ އެކައުންޓެއް އިންނާނެ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުގެ ނަމުގައެއް
ނީންނާނެ އެކައުންޓެއް. ކިހިނެއްތޯ؟
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިސުވާލު މި ކޮށްލާ ސަބަބަކީ، މި ފަހުން އަޅުގަނޑަށް ވެސް ލިބުނު މަޢުލޫމާތެއް އިނގޭތޯ. ސޯޝަލް
މީޑިއާއިން ވެސް އަޅުގަނޑަށް ފެނުނު މަޢުލޫމާތެއް މިއީ، ޝިހާމްގެ މައްޗަށް ވަރަށް އެހެންކަހަލަ ތުހުމަތުތަކެއް
އިނގޭތޯ، ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ ތުހުމަތުތަކެއް ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ކުރެވުނީމާ، އެކަމަށް ޖަވާބުދާރީ ނުވެ
ސޯޝަލް މީޑިއާގައި، ޓްވީޓަރގައި ވެސް، ޝިހާމް ގެންގުޅުއްވާ ޓްވީޓަރ އެކައުންޓު ޑީއެކްޓިވޭޓު ކުރެއްވީ. މީ
ރަނގަޅު ވާހަކައެއްތޯ؟
އަލްއުސްތާޛު ޝިހާމް މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އެކައެންޓެއް އަޅުގަނޑު ޑީއެކްޓިވޭޓް ކޮށްފައެއް ނޯންނާނެ އިނގޭތޯ. އަދި އަޅުގަނޑު ތިއަށް އެޑްކޮށްލަން
ބޭނުންވާ އެއްޗެއް ނަންގަނެދީފާނަން. މިހާރު ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ކޮންމެ ބޭފުޅަކާ ދޭތެރޭގައި، ތިތަނުން ކޮންމެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކާ ދޭތެރޭގައި ވެސް މީހަކަށް އެކިއުޒެއް ކުރެވިދާނެ. އަދި މިހާތަނަށް ވެސް އެއްވެސް
މުއައްސަސާއަކުން އަދި އެއްވެސް ތާކުން އެއްވެސް ބޭފުޅެއްގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑަށް އައިއްސައެއް ނެތް ހަމަ
އެބޭފުޅުން ބޭނުންވާ އެއްޗެއް. އެހެންނޫންނަމަ، މިސާލަކަށް ތިބޭފުޅުންނަށް މީޑިއާއަކުން ފެނިފައި، ސޯޝަލް މީޑިއާ،
ޓްވިޓަރ އަކުން އަދި ފޭސްބުކުން ކީއް، ވަގު އެކައުންޓަކުން ވިޔަސް ކޮންމެ އެއްޗަކުންވެސް ކޮންމެ ބޭފުޅަކަށްވެސް
ކިއިދާނެ. ދެން، އެ ކިޔާ ކޮންމެ އެއްޗަކީ ތެދަށް ކަމަށް ބަލަން ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ އަޅުގަނޑުމެން
މިތާ ތެރޭގައި އެކަކު ވެސް ސަލާމަތުން އިންނާނެހެންނެއް ވެސް އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
5

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކަށްވީ، ސޯޝަލް މީޑިއާގައި އެފަދަ އެލިގޭޝަންތަކެއް ޝިހާމް މައްޗަށް ކުރެވުނީމަ އެކަމާ
އެއްވެސް އެއްޗެއް ވެސް، ވާހަކައެއް ވިދާޅުނުވެ ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ޝިހާމް ގެންގުޅުއްވި އެކައުންޓު ޑީއެކްޓިވޭޓް
ކުރީ ކަމަށް. ދެން، އަޅުގަނޑަށް ލިބުނު މަޢުލޫމާތަކީ އެއީ ކަމަށް ވާތީ އެ ސުވާލުކޮށްލީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު
ކޮންމެހެންނަކުން ޝިހާމް އެފަދަ ކަމެއް ކުރީއެކޭ ވެސް ނުދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު މިދެންނެވި ވާހަކައަކީ އެފަދަ
އެލިގޭޝަނެއް ކުރެވުނީމަ އެ ކަމަށް ޖަވާބުދަރީނުވެ އެކައުންޓު ޑީއެކްޓިވޭޓް ކުރީ ކަމަށޭ އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު
ލިބިފައި އޮތީ.
އަލްއުސްތާޛު ޝިހާމް މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރަނގަޅު މަޢުލޫމާތުތަކެއް ނޫން އެއީއަކީ. ޝުކުރިއްޔާ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއް ސުވާލު ކޮށްލާނަން. މި މަޤާމަށް ހޮވިވަޑައިގެންފިނަމަ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ
ހައިސިއްޔަތުން އަދާކުރަންޖެހޭ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގައި އަމިއްލަ އިސް ނެގުމުގައި ކުރައްވާނެ ކަންތައްތަކަކީ ކޮބައިތޯ؟
މިހާރު އޮފީސްތަކާއި ތަންތަން ހޭލުންތެރިކުރުވާ ވާހަކައާއި، މިކަހަލަ ވާހަކަފުޅުތަކެއް ވެސް ވިދާޅުވެއްޖެ. އަދި ހަމަ
އެއާއެކީގައި އާންމުން ހޭލުންތެރި ކުރުވާނެ ވާހަކަވެސް ވިދާޅުވެއްޖެ. އެހެންވީމާ، ކޮބައިތޯ މިދާއިރާ އިތުރަށް
ހަރުދަނާކުރުމަށް ހުރި ވިސްނުންތަކަކީ؟
އަލްއުސްތާޛު ޝިހާމް މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ވިސްނާފައި ހުރީ އަސްލުގައި މި ދާއިރާގައި ފުރަތަމަ
ކަމެއް ކަމުގައި މީހުން ހޭލުންތެރި ކުރުމަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އަދި މީހުންނަށް ޓްރެއިނިންގ ދިނުމަކީ ވެސް
ހަމަ އެހާ މުހިންމު ކަމެއް. އަދި އޭގެ އިތުރުން ކޯސްތަކާއި އަދި ތަޢުލީމީ ލެވެލްގެ އެކި ކަންތަކަށް މީހުން މަގު
ފަހިކޮށް އަދި މީހުންނަށް އެ ފުރުޞަތު ހޯދައިދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރުން އަޅުގަނޑު އޭގެތެރޭގައި ހިމެނިގެންވާކަމެއް.
ދެން، އޭގައި މިހާރު ވެސް ބޭރުގެ ޤައުމުތަކުގައި ވެސް އެކަންތައްތައް ކުރާގޮތަކީ ވެސް އެއީ. އެއް ޤައުމުން އަނެއް
ޤައުމަށް އެއޮންނަ ތަޖުރިބާތައް ޝެއާރކޮށް، އެބޭފުޅުންނާ އެއްކޮށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ މަގު ފަހިކޮށްދެވޭތޯ އަޅުގަނޑު
6

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ބަލާނަން އިތުރު ތަމްރީނުތަކާ އެއްކޮށް މުވައްޒަފުންނަށް ދިނުމަށް. އަދި ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ގޮތުން އިތުރު
ޕްރޮގްރާމްތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހިންގާނަން. ނޫސް މެދުވެރިކޮށް އަދި ޓީވީ މެދުވެރިކޮށް ނަމަވެސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ބާރަށު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ބާރަށު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުاله ގެ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޗެއަރ. މަރުޙަބާ ޝިހާމް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުގެ އެންމެ ސުވާލެއް އޮތީ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު ކަމަށް މި މަޖިލީހުން ބޭފުޅުންކޮޅެއް ލެވިއްޖެ މިހާ ހިސާބަށް އައިއިރުގައި. ދެން،
އިންޓަރވިއުގައި އެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވޭ ވަރަށް ބޮޑަށް އެކަން ގެންނަވާނެ ބަދަލުތަކާއި، ވިޝަންއަކާއި އެބޭފުޅުންގެ
އެކަހަލަ ތަސައްވުރު ހިއްސާ ކުރައްވާ. ދެން، ވަޑައިގެންފައި ފަހުން އަނެއްކާ އެއާ މުޅިން އެހެން ގޮތަކަށް ދިޔައީމަ
އެބަ ވިދާޅުވޭ ގޮންޖެހުންތައް ވަރަށް ބޮޑޭ. ކުރިއަށްދާން ހުރި ދަތިތައް ވަރަށް ބޮޑޭ. ގިނައޭ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
މިހާރު ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ބައްލަވާލައްވާފައިވާނީ، ކޮބައިތޯ އެތާނގައި މިހާރު ކޮމިޝަނަރަކަށް މިވަގުތު ދިމާވާނެ
އެންމެ ބޮޑު ގޮންޖެހުމަކީ؟ އަދި އެކަމުން އަރައިގަތުމަށް ނުނީ އެ ގޮންޖެހުމަށް ގޮންޖެހުން ޙައްލުކުރުމަށް
ގެންގުޅުއްވާނެ ވިސްނުންފުޅަކީ ؟
އަލްއުސްތާޛު ޝިހާމް މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މައްސަލަތަކުގައި މިހާތަނަށް އަޅުގަނޑަށް ލިބިފައިހުރި މަޢުލޫމާތުތަކަށް ބަލަންޏާމު، މަޢުލޫމާތު އޮފީސްތަކުން އަދި
މިނިސްޓްރީތަކުން ސަރުކާރު އެކިއެކި މުއައްސަސާތަކުން ވެސް އަދި އަމިއްލަ ކުންފުނިތަކުން ވެސް މަޢުލޫމާތު
ދިނުމުގައި މައްސަލަތަކެއް އެބޭފުޅުން އެބަނެރޭ. އެ ވާގޮތަކީ އަދިވެސް މިއަށް ހޭލުންތެރިކަން ނުވެވެނީ. އަސްލުގައި
މި ގާނޫނުގެ މައިގަނޑު ބޭނުމަކީ، ވަރަށް ވެސް އޯޕަންކޮށް ފެންނަ ގޮތަކަށް މަޢުލޫމާތު ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ގޮތަށް
ހެދުން. ދެން، އޭ ގައި ހުރިހާ ކޮމިޝަނަރުގެ ފަރާތުންވެސް އައިސްފައި ހުރި ކޮމެންޓަކީ އެ މިނިސްޓްރީތަކުން އެ
ދޭންވާ އެއްބާރުލުން ނުދީގެން އެކަމަށް ހުރި ގޮންޖެހުންތަކެއްގެ ވާހަކަ ބޮޑަށް ބާރުއަޅާފައި އޮންނަނީ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
7

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
އިތުރު ބޭފުޅަކު ފުރުޞަތަކަށް އެދި ވަޑައިގެންފައި ނުވާތީވެ އަޅުގަނޑު ނިންމާލާނަން އިންޓަރވިއުގެ މަރުޙަލާ މިހާ
ހިސާބުން. ގާނޫނު އެނގިވަޑައިގެންނަވާ މިންވަރުގެ ބެލުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިން ކަރުދުާހން ޝިހާމަށް
ލިބިވަޑައިގެންނެވީ 15 އަކުން 14. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނާއެއްކޮށް ހޭދަކޮށްލި ވަގުތު ކޮޅަށް.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު މިހާރު ވޯޓަށް މި އަހަނީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މަޤާމަށް އަލްއުސްތާޛު
ޝިހާމް މުޙައްމަދު ވަޙީދުގެ ނަން މި މަޤާމަށް ގާބިލު ބޭފުޅެއްގެ ގޮތުގައި ކޮމިޓީއަށް ފެނިވަޑައިގެން ތަޅުމަށް ނަން
ފޮނުވަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) ވޯޓުގެ ނަތީޖާ އަޅުގަނޑުގެ ދަންނަވާލާނަން.
ކޮމިޓީގައި މިވަގުތު ތިއްބެވީ، ވޯޓުގައި ބައިވެރިވާން 10 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ވޯޓުދެއްވީ 6 އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުން. އެހެންވީމާ، މި ނަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ދާކަށް ފާހެއްނުވި. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! ދެން ހުންންވި
ބޭފުޅާއަށް އިންޓަރވިއުއަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީއަށް އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޢާހިދު
ރަޝީދަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ޢާހިދަށް މިދަންނަވާލީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރގެ މަޤާމަށް
ކުރިމަތިލައްވާ ރައީސުލް ޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންފުޅު ފޮނުއްވާފައިވާތީވެ އިންޓަރވިއުގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް
ޓަކައި. އަޅުގަނޑުމެން އިންޓަރވިއުގެ މަރުޙަލާ ދެން ޢާހިދަށް ކިޔައިދޭކަށް ނުޖެހޭނެ. އެކަމަކު ވެސް އަޅުގަނޑު
ރިކޯޑަށް ޓަކައި ދަންނަވާލާނަން. ޢާހިދަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނީ 10 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް. އެ 10 މިނެޓުގެ
ފުރުޞަތުގެ ތެރޭގައި މި މަޤާމަށް ޤާބިލުކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ ކޮން ސަބަބަކާހުރެކަމާއި، މަޤާމާ ގުޅޭ ގޮތުން
މަޢުލޫމާތު ލިބިވަޑައިން ހުންނެވި މިންވަރަކާއި، މި ދާއިރާއާ ގުޅޭގޮތުން ތަޖުރިބާ ހުންނެވި މިންވަރަކާއި އަދި ދާއިރާ
ކުރިއެރުމަށް އޮތް ތަސައްވުރަކާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްދެއްވުން އެދެން. އެއަށްފަހު،
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ސުވާލުކުރެއްވުމަށް. އެހެންވީމާ، މިހާހިސާބުން 10
މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް ޢާހިދަށް އަރުވަން.
އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޢާހިދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މި ކޮމިޓީއަށް މީގެ ދުވަސްކޮޅެއް ކުރިންވެސް މި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނާ ބައްދަލުކޮށްލެވިފައި
އޮތީ ހަމަ މިގޮތަށް. ދެން، އަޅުގަނޑު ދައްކަން ހުރި ވާހަކަތައް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ރިޕީޓު ކަންނޭނގެ މި ކޮށްލަން
މި ޖެހެނީ. އެހެންނަމަވެސް، ދެން ހަމަ ރިޕީޓުކޮށްލާނަން ކުޑަކޮށް ނަމަވެސް. ދެން، އަޅުގަނޑުގެ ނަމަކީ ޢާހިދު
ރަޝީދު. އަޅުގަނޑު އަސްލު މި މަޤާމަށް އަނެއްކާ ވެސް މި ކުރިމަތި މި ލީ ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑަށް ފާއިތުވެދިޔަ 8
އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ގާތްކޮށް ވަރަށް ބޮޑަށް މި ދާއިރާގައި މަސައްކަތް ކުރެވިފައި ހުރީމަ އަދި މިހާރު
8

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ވެސް ކުރެވެމުންދާތީވެ. ދެން، އަޅުގަނޑު ޙަޤީޤަތުގައި މިހާރު މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ގާނޫނުގެ
ދާއިރާގައި، ރައިޓް ޓު އިންފޮމޭޝަން އޭރިއާގައި މި މަސައްކަތްކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުގެ ޕެޝަންއަކަށް ވެފައި މިއޮތީ.
މިހާރު އަޅުގަނޑު ވަޒީފާއަދާކުރާ ޓްރާންސްޕޭރެންސީ މޯލްޑިވްސްގައި ރައިޓް ޓު އިންފޮމޭޝަންގެ ޕްރޮޖެކްޓްސްތައް
މެނޭޖުކުރާތާ 7 ވަނަ އަހަރު މިއީ އަޅުގަނޑު. އެހެންވީމާ، މިހާރު ވެސް އެ ޖަމުޢިއްޔާގައި ހިނގާ ރައިޓް ޓު
އިންފޮމޭޝަން ޕްރޮޖެކްޓު މެނޭޖުކުރަމުން މިދަނީ އަޅުގަނޑުވީމަޔާ އެއްކޮށް. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބޮޑަށް ވަރަށް
ގާތްކޮށް ވަރަށް ގިނަ ދުވަހު މަސައްކަތްކުރެވިފައި އޮތް ދާއިރާއަކަށް މި ދާއިރާ ވާނީ. ދެން، މި ހުރިހާ ދުވަހު
އަޅުގަނޑު މި ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރެވުނުއިރު އަޅުގަނޑަށް މި ދާއިރާގައި މި މަސައްކުރާ ހުރިހާ ސްޓޭކްހޯލްޑަސް
އިން، ހުރިހާ ފަރާތްތަކާ ބައްދަލުވެ ވަރަށް ގާތްކޮށް މަސައްކަތްކުރެވި، އެ ފަރާތްތަކުގެ އިޙުސާސްތަކާއި އެ
ފަރާތްތަކަށް ކުރިމަތިވާ ގޮންޖެހުންތަކާ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ސާފުވެ އެނގިފައި އަޅުގަނޑަށް ހުރީ. އެ މި ދަންނަވާލީ
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު، ކުރީގެ ދެ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުން ކަމުގައި ވިނަމަވެސް، އިންފޮމޭޝަން
ކޮމިޝަނަރ އޮފީހުގައި ސްޓާފުން ކަމުގައި ވިޔަސް، އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން، ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުގެ
އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން ކަމުގައި ވިޔަސް އަދި މަޢުލޫމާތު ހޯދާ ލިބިގަތުމުގެ ގާނޫނުގެ ދަށުން އެ މަޢުލޫމާތުތައް
އެދޭ ފަރާތްތައް، އެޕްލިކަންޓްސް ކަމުގައި ވިޔަސް، މި ހުރިހާ ފަރާތްތަކާ ވެސް އަޅުގަނޑާ އެކިފަހަރު އެކި ގޮތްގޮތަށް
ބައްދަލުކުރެވި، އެ ފަރާތްތަކުގެ ގޮންޖެހުންތަކާއި، އެ ފަރާތްތަކަށް ދިމާވާ ކަންތައްތަކާ މި ހުރި އިޝޫސްތައް ވަރަށް
ބޮޑަށް އަޅުގަނޑަށް އެނގިފައި ހުރީ. ދެން، އަޅުގަނޑަށް މި ދެންނެވި ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކަށް ޓްރޭނިންގ ދެވިފައި
ހުންނާނެ. އެއީ މިބުނާހެން އެޕްލިކަންޓްސްގެ އިތުރުން، އިންފޮމޭޝަންސް އޮފިސަރުންނަށް، އިންފޮމޭޝަން
ކޮމިޝަނަރސް އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ވެސް ޓްރޭނިންގ ދެވިފައި ހުންނާނެ. އަޅުގަނޑަށް ޓްރޭނިންގ ދެވުނު
ފަރާތްތަކުގެ އަދަދު، އެ ކުރީފަހަރު ބައްދަލުކުރެވުނުއިރު އަޅުގަނޑަށް ބުނެވުނު 100 އަށް ވުރެ ގިނަވާނޭ. ދެން،
އަޅުގަނޑު ފަހުން ބަލާލިއިރު ޙަޤީޤަތުގައި އެއަށްވުރެ ޑަބަލްވެ، 200 އަށްވުރެ ގިނަ ވާނެ ކަމަށް މިހާރު ލަފާކުރެވޭ
އަޅުގަނޑު ރަނގަޅަށް ބަލާލިއިރު އިނގޭތޯ. ދެން، މި ދާއިރާއަށް ބަލައިލައިފި ކަމުގައި ވަންޏާ، މިބުނާހެން އަޅުގަނޑު
ޚާއްޞަކޮށް 2019 ގެ ފަހުން ވަރަށް ގާތްކޮށް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހާ އެއްކޮށް މަސައްކަތްކުރެވިފައި
ހުރީ. މިހާރު ވެސް މިދަނީ މަސައްކަތް ކުރެވުމުން. މިވަގުތު އަޅުގަނޑުމެން އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު އޮފީހާ
އެއްކޮށް މި މަސައްކަތްކުރާ ކަންތަކުގެ ތެރޭގައި އެއް ކަމަކީ، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަރ އޮފީހުގެ ގަވާއިދުތައް
މުރާޖަޢާކުރުމަށްފަހު އެއަށް ގެންނަންޖެހޭ އިޞްލާޙުތައް ގެނައުމުގެ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ ފަސްޓް ޑްރާފްޓް
ނިންމާފައި އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރ އޮފީހަށް ހުށަހަޅާ ހިސާބުގައި މިއޮތީ. ދެން އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
9

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ކޮންޓިނުއުސްކޮށް އެ ފަރާތްތަކާ އެއްކޮށް ވަރަށް ގާތްކޮށް މަސައްކަތްކުރަމުން ދަނީ. އެހެންވީމާ، އެހެން އަޅުގަނޑު
މި ފާހަގަކޮށްލި ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑަށް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރު އޮފީހާ އެއްކޮށް މަސައްކަތްކުރަމުންދާތީވެ މި
މަޤާމު ލިބިއްޖެ ކަމުގައި ވަންޏާ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ އަލެއް ނުވާނޭ އެ ފަރާތްތަކެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިއަށް ވަރަށް
ފަސޭހައިން އެ ފަރާތްތަކާ އެއްކޮށް ގެންދެވޭނެކަން ޔަޤީންކޮށް އަރުވަން ވެގެން ތި ފަރާތްތަ ކަށް. ދެން، އެހިސާބުން
އަޅުގަނޑު ކުރުކޮށްލާނަން. ދެން އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދައްކާފައި ހުރި ވާހަކަތައް ވީމަ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން. އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢާހިދު. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވީމަ. ދެން އެއްޗެއް ހީފުޅުނުކުރައްވާތި
އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑު ސުވާލެއް ދަންނަވާލަން ވެގެން. ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން އައިސް ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަފުޅުތައް
ދައްކަވާ އަދި އެހެން ކޮމިޝަނަށް ކުރިމަތިލައްވާ ބޭފުޅުން ވެސް އިނގޭތޯ. އެހެންނަމެވެސް، އެ ގޮނޑިކޮޅުގައި
އިށީނދެވަޑައިގަތީމަ މިތަނުގެ އިންޓަރވިއުގައި އެ ވިދާޅުވާ ގޮތްގޮތަކަށް ޙަޤީޤަތުގައި ކަންކަމެއް ނުދޭ އިނގެއެއްނު؟
އަދި މިއަދު ވަރަށް ގާތްކޮށް މަސައްކަތްޕުޅު ކުރައްވާ ކަމަށް ވެސް އެބަ ވިދާޅުވޭ. ތަން ހަމަ ވަރަށް ފަރިތަވެ
އިށީނދެވަޑައިގެން، ލިބިވަޑައިގެންވި ނަމަ އަދި ކަން ކުރާނެ ގޮތް ވެސް ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެ
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ކަމަށް ޢާހިދު ތިވިދާޅުވަނީ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ގާނޫނުން
ކޮމިޝަނަރއަށް ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަ ކަންކަން ކުރުމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން އެކަން ނުކުރުމަށް އެދެފިނަމަ އެކަން
ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ބޯނުލަބާ ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތީން އެ މަޤާމު އަދާކުރައްވާނަންތޯ؟
އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޢާހިދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އެ މަޤާމު ލިބިއްޖެ ކަމުގައި ވަންޏާމު މަޤާމު އަދާކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ބަލާނީ ގާނޫނަށް އިނގޭތޯ. ދެން
އަޅުގަނޑަށް އެނގިލައްވާ އަސްލުގައި ޙަޤީޤަތުގައި މިހާރު ވެސް އެކި ފަރާތްތަކުން ގާނޫނު މާނަކުރުމުގައި ކޮންމެވެސް
ވަރަކަށް ޚިލާފުތަކެއް ވެސް ހުރޭ. ދެން، އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި ޙަޤީޤަތުގައި ގާނޫނަށް އަހުލުވެރިކުރުވުން
ވަރަށް މުހިންމު އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން ވެސް، ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުގައި ތިބި އިސް ފަރާތްތައް ވެސް.
10

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ބައެއްފަހަރު، އަޅުގަނޑު ތަޖުރިބާކުރެވުފައި ހުރި ގޮތުން ބައެއްފަހަރު މިސާލަކަށް ގާނޫނުގައި އޮތްގޮތާ ޚިލާފަށް
ޢަމަލުކުރުމަށް، ޚިލާފަށޭ މިބުނީ އެ އިން ގޮތް ސީދާ އޮތްގޮތަށް ނޫން އެހެން ގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރަން މި އިންނަނީ ވަކި
އެޖެންޑާއެއް އޮތުމުގެ ބަދަލުގައި އެ މާނަކުރުމުގެ ކަންތައްތަކެއް ހުރީމަ. މިވަގުތު އަސްލުގައި ގާނޫނަށާއި ގަވާއިދަށް
އެބަހުރި އިޞްލާޙުތަކެއް ގެންނަން. އަދި އިޞްލާޙުތަކުގެ އިތުރުން ބައެއް ކަންތައްތައް އިތުރަށް ސާފުކުރުމަށް.
އަޅުގަނޑު މިސާލެއްގޮތުން ބުނެލަންޏާ ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތައް ކިހާވަރަކަށްތޯ މީގެތެރެއަށް ވަންނަނީ. އެ ސުވާލަކީ
ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް މިހާރު ހަމަ ރަނގަޅު ސުވާލެއް، އެ ސާފުކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް. އެހެންވީމާ، އެކަހަލަ
ކަންތައްތަކުގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރާނަން ވީހާވެސް ބޮޑަކަށް ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުގެ
އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުންނާ ވެސް އަދި އިސް ފަރާތްތަކާ ވެސް އެއްކޮށް މި މަޢުލޫތު ހޯދާ ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ
ގާނޫނުގެ ސްޕިރިޓަކީ ކޮބައިކަމާއި، ކީއްވެގެންތޯ މިކަން މިހެން މިއޮތީ ކިޔައިދިނުމަށް. ދެން، ސީދާ ކަނޑައެޅިގެން
އަޅުގަނޑު ކައިރީގައި ގާނޫނާއި ޚިލާފަށް ކަމެއް ކުރަން ބުނެފި ކަމުގައި ވަންޏާ އަޅުގަނޑު ބޮލެއް ނުލަބާނަން. ދެން،
އަޅުގަނޑު މިހެން ބުނި ކަމުގައި ވިޔަސް ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި ބަލަންޖެހޭނެ ދެއްތޯ ތި ބޭފުޅުން ވެސް މި.
އެހެންނަމަވެސް، އަދި މިހާތަނަށް އަޅުގަނޑު ކުރި އެއްވެސް މަސައްކަތެއްގައި ވެސް، ދެން އަދިއެއް މިކަހަލަ
މަޤާމެއްގައި މަސައްކަތް ނުކުރި ކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑަށް ދުވަހަކު ވެސް އެއީކީ އެ ސީދާ ކަނޑައެޅިގެން
ގާނޫނާއި ޚިލާފު ކަމެއް ކަމުގައި ވަންޏަކާ އެ ކަމެއް ކުރުމަށް އެއްގޮތަކަށް ވެސް ކުރިއަކަށް ނުދާނަން.
އެހެންނަމަވެސް، ތި ސުވާލާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރަން ވަރަށް ބައިވަރު ގޮޖެހުންތަކެއް އެބަހުރިކަން
ޚާއްޞަގޮތެއްގައި މި ފާހަގަކުރި ކަންތައްތަކުގައި.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ވެސް ވަރަށް އުއްމީދާއެއްކޮށް ހަމަ ވަރަށް ތަޖުރިބާކާރު ބޭފުޅަކު ޢައްޔަންކުރި ކޮމިޝަނަރަކަށް
އިނގޭތޯ. މިއިން ކުރެވޭ ކޮންމެ ކަމަކުން ރައްޔިތުންގެ ވެސް އަދި ސަރުކާރުގެ ވެސް އަދި ދައުލަތް ވެސް ނާޒުކު
ފައްތަރަކަށް އެބަދޭ. އެއީ ބޭފުޅަކު ނަންގަ ވާފައި ދެމަސް ތިން މަސް ވާއިރުގައި އިސްތިޢުފާ ދެއްވީމަ އެ އަންނަނީ
ވަރަށް ބޮޑު ބުރައެއް އަނެއްކާ އިނގޭތޯ ޤައުމަށް ވެސް އަދި ރައްޔިތުންނަށް ވެސް. ސުވާލަކީ މަޤާމު
ލިބިވަޑައިގެންފިނަމަ، ހުރި ގޮންޖެހުންތަކާ އެއްކޮށް ވެސް ކެތްތެރިކަމާއެއްކޮށް ދައުލަތަށް ޚިދުމަތްކުރުން މަތީގައި ދެމި
؟
ހުންނަވާނަންތޯ
11

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޢާހިދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ މަޤްޞަދަކީ ޙަޤީޤަތުގައި އެ 5 އަހަރުގެ އެއް ދައުރު ފުރިހަމަ ކުރުން. އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށް ވެސް
ގަސްތެއް ނުކުރަން މި ހަމަ އަމިއްލަ ކަމެއްގައި ދުރުވާކަށް. އެހެންނަމަވެސް، ކަންތައްތައް ހުންނަ ގޮތުން މިސާލަކަށް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފެނިގެން ނުވަތަ އަޅުގަނޑު އެ މަޤާމުން ވަކި ކުރާ ކަމުގައި ވަންޏާ ދެން ނޯންނާނެ ކުރާނެ
ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށް ވެސް ގަސްތެއް ނުކުރަން ވަކި ހިސާބަކުން މި ދުރުވާކަށް. އެ 5
އަހަރުގެ ދައުރު ފުރިހަމަކޮށް، ދެން އަޅުގަނޑު މި ވަގުތު އަސްލުގައި ބޭނުމަކީ މި ރައިޓް ޓު އިންފޮމޭޝަން މި
ދާއިރާއަށް އަޅުގަނޑަށް ކުރެވެން އޮތް ޚިދުމަތެއް ކޮށްދިނުން. މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑަށް ކުރިން ވެސް މި
ފާހަގަކުރިހެން 8 އަހަރު ދުވަސް މިވީ ޙަޤީޤަތުގައި މި ދާއިރާގައި ކުރެވޭތާ. އަޅުގަނޑުގެ ޕެޝަނަކަށް ވާތީވެ
އަޅުގަނޑަށް ލިބޭ ފަޚުރަކަށްވާނެ އަޅުގަނޑު އިތުރު 5 އަހަރު ޚިދުމަތްކޮށްދިނުން.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ފަހު ސުވާލު އަޅުގަނޑުގެ. ކޮމިޝަނަރުކަން ލިބިވަޑައިގަތުމަށްފަހު މީގެކުރިން ޢައްޔަންކުރި ބޭފުޅާ ވެސް
ވުޒާރަތަކަށް ވަޑައިގެން ޓްވީޓު ވެސް ކޮށްފައި އެބަހުރި. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެއީ ނޫން ކަންނޭނގެ އެކަން
ކުރަންޖެހޭނެ ގޮތަކީއެއް އިނގޭތޯ. އެހެން ހެދުމުން އަދި ބައިވަރު ކޮމެންޓްސްތައް ރައްޔިތުން ވެސް އެބަ ކުރޭ.
މިސާލަކަށް ކޮމިޝަނެއްގެ މަޤާމުގައި ހުރެގެން ތަނަކަށް ގޮއްސަ މިއޮތީއޭ މިކަން ކޮށްފައި އޮތްގޮތަކީއޭ ކިޔާފައި
ޓްވީޓުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަންގެ ވާޖިބަކީ އެ އޮތްގޮތް ރަނގަޅަށް ސާފުކޮށްދިނުން އިންފޮމޭޝަން
ކޮމިޝަނަރއެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ކޮމިޝަނަރގެ ގޮތުގައި ނިންމުން. އެހެންވީމާ، އެފަދަ ކަމެއް، އަޅުގަނޑު ވަރަށް
އިޚްލާޞްތެރިކަމާއެކީ މި އެދެނީ އެފަދަ ކަމެއް ނުކުރެއްވުމަށް އިނގޭތޯ. އަދި އެހެންވެގެން ދަންނަވާލީ ކުރީގައި ވެސް
ޓްވީޓެއްގެ ފާޑެއްގެ ކޮންމެވެސް ބޭރު ޤައުމަކުން ގެނެއްސަ އޮތް ކޮންމެވެސް ކާޕެޓުގަނޑެއް އެ ޓްވީޓުކޮށްފައި އޮތީ
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރއަކަށް ހުރެގެން. އެފަދަ ކަންކަން، ދެން އަޅުގަނޑު ނުދަންނަވަން ޢާހިދު އެކަން
ކުރައްވާނެއެކޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިދެންނެވީ އެފަދަ މަޤާމުތަކަށް އައިމަ ޒިންމާދާރު ކަންމަތީގައި ވާހަކައަކީ
ކަންކުރުމަކީ އެއީ ރަނގަޅު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ދެކޭތީވެ ދަންނަވާލީ. ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
12

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޗެއަރ. މަރުޙަބާ ޢާހިދު. ދެން، ފައްޓަމުން ވެސް ވިދާޅުވެއްޖެ ދެން ދެވަނަ ފަހަރު މި އިންޓަރވިއު
ހިނގާ، ދެން އަދި ތަޢާރުފުގައި ކުރިންވެސް ވަރަށް ތަފުސީލުކޮށް އެ ވާހަކަތައް ދައްކަވާފައި އޮތީ. އެހެންވީމާ، މި
ކޮމިޓީއަށް ވަރަށް ފަރިތައް ބޭފުޅެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު މި ގަބޫލުކުރަނީ އިނގޭތޯ. ދެން، އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށް
ވެސް ޢާހިދު ގާބިލުކަމާއި ތަޖުރިބާއާ ދޭތެރޭގައި ސުވާލު އުފައްދާކަށް ނޫން. އަޅުގަނޑު ހަމަ އެންމެ ސުވާލެއް
ކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ. މިހާރު މައިގަނޑު މަސައްކަތްތައް ތިއޮތީ މި މަޢުލޫމާތުތައް ހޯދާ ލިބިގަތުމުގެ ދާއިރާގެ
ތެރޭގައި. ވަރަށް ބައިވަރު މަސައްކަތްތެއް ކުރައްވާފައި އެ ތަޖުރިބާތަކެއް ލިބިވަޑައިގެން ތި ހުންނެވީ. ދެންމެގަ އި
ފާހަގަކުރައްވައިފި ގޮންޖެހުންތަކެއް ހުންނާނެއޭ. ހުރި ކަމަށް ގަބޫލު ވެސް ކުރައް ވަމޭ. ދެން، އެފަދަ ގޮންޖެހުންތަކާ
އެއްކޮށް އިންފޮމޭޝަން އޮފީސް މި މަސައްކަތްކުރަންޖެހެނީ. އެހެންވީމާ، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރެއްގެ
ހައިސިއްޔަތުން އެ ފުރުޞަތު ލިބިވަޑައިގެން މަސައްކަތްކުރައްވާއިރުގައި އެއް ކަމެއްގެ ގޮތުގައި މިސާލަކަށް
ފާހަގަކުރައްވާނެ އެންމެ ބޮޑު ގޮންޖެހުމަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަދި އެ ގޮންޖެހުމުން އަރައިގަތުމަށް ޓަކައި ގެންގުޅުވާނެ
ވިސްނުންފުޅު ނޫނީ ކުރައްވާނެ މަސައްކަތަކީ ކޮބައިތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޢާހިދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ގޮންޖެހުންތައް ލިސްޓުކޮށްލަން އެބަހުރި ދެތިން ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެއްކަމެއް ފާހަގަކުރާ ކަމުގައި
ވަންޏާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިވަގުތު މަޢުލޫމާތު ހޯދާ ލިބިގަތުމުގެ މި ދާއިރާގެ ކުރިއެރުމަށް އެ ދިމާވެފައި އޮތް
އެންމެ ބޮޑު ގޮންޖެހުމެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވެނީ ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުގައި ހުރި އިންފޮމޭޝަން
އޮފިސަރުންނަށް ޓްރޭނިންގ ޙަޤީޤަތުގައި ނުލިބި ހުރުން. އަޅުގަނޑު މި އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް މި އިންފޮމޭޝަން
އޮފިސަރުންނާ ވާހަކަދައްކާލއިރު ވަރަށް ގިނަ އިދާރާތަކުގެ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުންނަށް ޙަޤީޤަތުގައެއް
ޓްރޭނިންގއެއް ލިބިފައެއް ނެތް. އެއީ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރގެ އޮފީހުން ކުރަންވެސް ޖެހޭ ކަމެއް. ގާނޫނުން ލާޒިމް
ވެސް ކޮށްފައި އޮތީ. ދެން، އެކަން ނުކުރެވި ހުރި ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި އެބަހުރި އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރ އޮފީހުގެ
ކެޕޭސިޓީގެ އިޝޫސްތައް ވެސް. އެއީ ބަޖެޓު ކަމުގައި ވިޔަސް، އަދި އެހެން އިންސާނީ ވަސީލަތްތަކުގެ ކެޕޭސިޓީ
ކަމުގައި ވިޔަސް. އެ ހުރިހާ ކަމަކާ އެއްކޮށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރަން އެބަޖެހޭ މި
ޓްރޭނިންގ ދޭން. އެއީ ޓްރޭނިންގ ނުލިބި ހުރި ކަމުގައި ވަންޏާ، މި ގާނޫނަށް އަހުލުވެރި ނުވެހުރި ކަމުގައި ވަންޏާ
13

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ވާގޮތަކީ އެ ފަރާތްތަކަށް ރަނގަޅަށް ނޭނގި މި ސީދާ ގާނޫނުގައި މިއޮތް ގޮތް ނޫން އެހެން
ގޮތަކަށް މި ކަންތައްތައް ކުރެވެނީ. އެހެންވީމާ، މި އާންމު ރައްޔިތުންނަށް މި ލިބިދޭންޖެހޭ ޙައްޤު ނުލިބި މިދަނީ.
ދެން، އޭގެއިތުރުން ހަމަ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުންގެ އިތުރުން ރިވިއު ކޮމިޓީގެ ތިބި ފަރާތްތަކަށް އަދިއެއް
މިހާތަނަކަށް އެއްވެސް އިރަކުއެއް ޓްރޭނިންގއެއް ދެވިފައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އަލަށް ފަށަންޖެހޭ
ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އޮތް ކަމެއް އެއީ. ކުރުކޮށް ބުނަންޏާ އެއީ ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑަށް އެންމެ ޕްރަޔޮރަޓައިޒް ކުރާނެ
ބަޔަކީ.
اله
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މި ގަބޫލުކުރީ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލު މި ކުރެވުނީ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން
އޮފީސްތަކުގައި ތަމްރީނު ކުރެވިފައި ނެތުމޭ އެންމެ ބޮޑު އެ ކަމަށް ސަމާލުކަން ދެއްވައިގެން އެއީ ހަމަ މުހިންމު
ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ކުރެއްވުމުގެ ވިސްނުންފުޅެއް އެބަހުއްޓޭ އެއީތޯ؟
އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޢާހިދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރަނގަޅު، އަޅުގަނޑު އެއް ކަމެއް ފާހަގަކުރާ ކަމުގައި ވަންޏާމު މިވަގުތު ފާހަގަކޮށްލާނީ އެ ކަންތައް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިތުރު ބޭފުޅަކު ފުރުޞަތަކަށް އެދިފައި ނުވާތީ، އާދެ! މަޢާފުކުރައްވައްޗޭ ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ޢާހިދު މި ދާއިރާގައި 8 އަހަރު ދުވަހު، ދެން
އަނެއްކާ މިހާރު މަސައްކަތްކުރަމުން ތިދަނީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަންގެ ގާނޫނަށް ބަދަލު ގެންނަން. އެގޮތަށް ފުރަތަމަ
ކަރުދާސް މިހާރު ޑްރާފްޓު ކުރެވިފައި އެހިސާބަށް. އެހެންވީމާ، ޙަޤީޤަތުގައި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވެސް އެ ވިދާޅު ގޮތަށް ބައެއް ބޭފުޅުން މިތާ ދައްކާ ވާހަކަ ، އެ ގޮއްސަ އެ މަޤާމުގައި
އިނީމަ އެ ހުންނަ އުނދަގޫތައް ނޭނގި އެ ވާހަކަ ދައްކާ ތީވެ ކަންނޭނގެ އެގޮތަށް އެ ގޮންޖެހުންތައް ނޭނގެނީ.
14

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
އެހެންވީމާ، އެ ގޮންޖެހުންތައް އެނގިގެން މަސައްކަތްކުރާނެ ކަންތައްތައް އެނގޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ، އެ ހާލަތުން މިހާރު ޢާހިދަށް، ޢާހިދުގެ ވާހަކައިން ވެސް ފާހަގަކޮށްފި ވަރަށް ފަސޭހައޭ
މިހާރު އެތާނގައި ތިބި ސްޓާފުންނާ އެކީ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދަން ފަސޭހަތަކެއް އަންނަ؛ އެގޮތަށް
އޮތްއިރުގައި އެއްވެސް ކަހަލަ ނުފޫޒަކުން ރައްޔިތުންނަށް ލިބެންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގެ ޙައްޤު އެދުނީމާ އެ
ބޭފުޅުންނަށް ނުދެވޭނެ ކަހަލަ ގޮތެއް ނޫނީ އެއްވެސް ކަހަލަ ނުފޫޒެއް އައިސްގެން އެކަހަލަ ކަމެއް އާހިދުގެ ފަރާތުން
ހިނގާފާނެތޯ؟ ދެން އޮތް ދެވަނަ ސުވާލަކީ، އިންފޮމޭޝަން މިހާރު ލިބިގަތުމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވޭ
އެސް.އޯ.އީތަކުގެ. ރައްޔިތުން ހަމަ ބޭނުންވޭ އެބަ. އެކަން ގާނޫނުން އެބައޮވޭ. އެކަމަށް ކިހާ އަވަސް މުއްދަތެއްގެ
ތެރޭގައި އެ މަޤާމަށް އާދެވޭތާ ކިހާ އަވަސް މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ޙައްލެއް ހޯދިދާނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރެއްވޭތޯ؟
ޝުކުރިއްޔާ.
އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޢާހިދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިދާރާތަކުން މަޢުލޫމާތު ނުދިނުމުގައި މިހާރުވެސް އެކަހަލަ ބައިވަރު ހާލަތްތަކެއް ދިމާވެފައި އެބަހުރި. ދެން
އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑަށް އެ މަޤާމު ލިބިއްޖެކަމުގައި ވަންޏާ އަޅުގަނޑު ބުނެލަން
އޮންނާނީ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރާ ހަމަޔަށް އެ އިލްތިމާސްއެއް ކޮށްގެން އެ މައްސަލައެއް އާންމު އަޑުއެހުމެއްގެ
ދަށުން ބަލާފައި އެ މަޢުލޫމާތު ދޫކުރަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތެއްކަމުގައި ވަންޏާ އެ މަޢލޫމާތު ދޫކުރަން އިންފޮމޭޝަން
އޮފިސަރު ކޮމިޝަނުގެ އޮފީހުން އަންގާ އެންގުމަކަށް އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށް ވެސް ޖެހިލުމެއް ނުވާނެއޭ ފަހަތަކަށް
ނުޖެހޭނަމޭ އެ އެންގުމެއް އަންގާކަށެއް. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑު މިވަގުތުގެ ހާލަތަށް
ބަލާލައިފިކަމުގައި ވަންޏާ މިހާރުވެސް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރަށް އެގޮތަށް މަޢުލޫމާތު ދޫކުރުމަށް އަންގައިގެން
ބައެއް އިދާރާތަކުން އެ އެންގުމަށް އެގޮތަށް އެންގިކަމުގައި ވިޔަސް މަޢުލޫމާތު ދޫނުކޮށްފަ. އަޅުގަނޑު މިވަގުތު ގާނޫނު
އޮތްގޮތުން ދެން އެ ކަންތައް ކުރިއަށްދާން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތަކުގައި އެބަހުރި ހުރަސްތަކެއް. ދެން އަޅުގަނޑު
މަސައްކަތްކުރާނަން އެކަމަށް އިތުރަށް ދެން ހުރި ސްޓެޕްސްތައް ރަނގަޅަށް ކްލެރިފައި ކްލިއަރކޮށްދެވޭނެ ގޮތަކާ އެ
ވީހާވެސް އަވަހަކަށް އެކަން އެ މަޢުލޫމާތު އެ އެދުނު ފަރާތަކަށް ލިބޭނެ ގޮތްތަކެއް ހަމަޖެއްސޭނެ ގޮތެއް ހަދަން.
އެހެންވީމާ، ދައުލަތުގެ ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކާ އެއްކޮށް މަޝްވަރާކުރަންޖެހިފައި މި އޮތީ އެޓަރނީ ޖެނެރަލް އޮފީހާ
އެއްކޮށް އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހާ އެއްކޮށް ވެސް. އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ ނިންމުމަކަށް ދައުލަތުގެ
އިދާރާއަކުން ތަބާނުވެއްޖެކަމުގައި ވަންޏާ ދެން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތަކުގައި މިހާރު އަސްލުގައި އެބަހުރި ވަރަށް ބޮޑެތި
15

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ގޮންޖެހުންތަކެއް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް އަރޖެންޓްކޮށް އަސްލުގައި އެކަމަށް އެޑްރެސްކުރަންޖެހޭ ކަމެއް އެ
ކަމަކީ. ދެން އޭގެ އިތުރަށް ބަލާލައިފިކަމުގައި ވަންޏާ މިވަގުތު އެހެން ވުމާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ގާނޫނުގައި
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރަށް ލިބިފައވާ އިޚްތިޔާރުތަކާއި ބާރުތަކަކީ ދުނިޔޭގެ އެހެން ޤައުމުތަކުގައި މި އިންފޮމޭޝަން
ރައިޓް އިންފޮމޭޝަނުގެ ދާއިރާއަށް ބަލާލައިފިކަމުގައި ވަންޏާ ވަރަށް ބޮޑެތި ބާރުތަކެއްކަމުގައި ވިޔަސް ޙަޤީޤަތުގައި
މި އިމްޕްލިމެންޓޭޝަން ސްޓޭޖުގައި ރާއްޖޭގައި މި އޮންނަނީ އަސްލުގައި އެ ބާރުތައް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހަނިވެފައި
އެހެންވީމަ ޙަޤީޤަތުގައި. އެ ބުނާހެން ކޮމިޝަނަރު ވަކި ގޮތަކަށް ނިންމިކަމުގައި ވިޔަސް އެ ކަންތައް ކުރިއަށްނުދާ
ތަންކޮޅު. ދެން ދެންމެ ތި ފާހަގަކޮށްލެއްވި އެސް.އޯ.އީ. ދެން އެސް.އޯ.އީގެ ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކުގެ ކަންތަކުގައި
އަޅުގަނޑަށް ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި ގާނޫނު މިވަގުތު އޮތްގޮތުން ތަންކޮޅެއް އެމްބިގޯސްކޮށް މި އޮތީ.
މި އެހާ ސާފުކޮށެއް ނޫން މި އޮތީކީއެއް ސީދާ ކަނޑައެޅިގެން ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތައް އޭގެތެރެއަށް ވަދޭތޯ ނުވަދޭތޯ.
އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް ފަހުން ހައިކޯޓުގައި ހިނގި މައްސަލައެއްގައި އެ ނިންމި ނިންމުމުގައި މި އޮންނަނީ
ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކަކީ މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ގާނޫނުގެ އެ ދާއިރާގެ ތެރެއަށް ވަންނާނެ
ބައެއްކަމުގައި. އެހެންވީމާ، މިހާރު މި އޮތްގޮތަށް ކަމުގައި ވަންޏާ ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކުން އެބަޖެހޭ އިޖާބަދޭން މި
ކަންތައްތަކަށް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް އޮތްތާ ބަލަންޖެހޭނީ. އެހެންވީމާ މިސާލަކަށް، އިންފޮމޭޝަން
ކޮމިޝަނަރު ވަކި ގޮތަކަށް ނިންމައިފިއްޔާ ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކުން ކިހިނެއްތޯ އިޖާބަދޭނީ ނުދޭނީ. އަޅުގަނޑަށް
މިވަގުތު ކުރިން ވެސް މި ފާހަގަކުރިހެން ޕްރިއޯރިޓީއަކަށްވާނީ އެ ފަރާތްތަކުން އެ ނިންމުމަކަށް އިޖާބަ ނުދީފިކަމުގައި
ވަންޏާ ދެން އެޅޭނެ ފިޔަވަޅުތަކަކާމެދު ނިންމަން ގޮތެއް.
اله
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދު ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން އެއްކަލަ ގާނޫނުގައި އެބަހުރި ކަމަށް ކޮންމެގޮތެއް ވިޔަސް މައްސަލަތައް. ދެން، ކޯޓުން ނިންމާނީ.
އެކަމަކު މާދަމާ ވެސް ހަމަ ނޫނިއްޔާ ދެން ވެދާނެ ގޮތެއް ނޭނގޭނެ ކޯޓުގެ އަމުރެއް. އެހެންވީމާ، ގާނޫނުން އޭތި
ސާފުކުރަން ކިހާ އަވަހެއްގައި އެ މަސައްކަތް ކުރެވިދާނެ ކަމަށްތޯ؟ އެސް.އޯ.އީތަކުގެ ވާހަކަ މި ދެންނެވީ.
އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޢާހިދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި ގާނޫނަށް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އިޞްލާޙުތަކެއް ގެނެސްގެން އޭތި ސާފުކުރެވޭނީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް މި މަޤާމު ލިބިއްޖެކަމުގައި ވަންޏާ އަޅުގަނޑުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި އެއް ކަމަކަށް
16

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ގާނޫނުގައި މިހާރު، ގާނޫނު މިހާރު އޮތްގޮތުން މި ދިމާވާ ފުށުއެރުންތަކާއި އަދި މި ގޮންޖެހުންތަކުގެ ސާފުކޮށް އެ
ގާނޫނަށް އިޞްލާޙުތަކެއް ގެނައުމާމެދު ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކާ އެއްކޮށް މަޝްވަރާތައް ފަށަނަން. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި އެބަހުރި އަސްލުގައި މިކަހަލަ ޕޮއިންޓުތަކެއް ގާނޫނުގައި. އިޞްލާޙުތަކެއް
ގެނައުމަކީ މުހިންމުކަމެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިތުރު ބޭފުޅަކު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ ތަނެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑު
އިންޓަރވިއު ކުރުކޮށްލާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ޢާހިދު އަޅުގަނޑުމެންނާ އެއްކޮށް ހޭދަކޮށްލެއްވި ވަގުތުކޮޅަށް.
ޢާހިދަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިން އެމް.ސީ.ކިއު ޕޭޕަރުން ލިބިވަޑައިގެންނެވީ 15 އިން 14. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އަޅުގަނޑު މިހާރު ވޯޓަށް މި އަހަނީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މަޤާމަށް އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ޢާހިދު ރަޝީދުގެ
ނަން ތަޅުމަށް ފޮނުވުމަށް ޤާބިލު ބޭފުޅެއްގެ ގޮތުގައި ދެކެވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓު ދެއްވުމަށް.
(ވޯޓުދެއްވުން) ކޮމިޓީގައި މިވަގުތު ވަޑައިގެން ތިއްބެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ އިއްތިފާޤުން މި ނަން ފާސްވެއްޖެ. އެއީ
10 ބޭފުޅުން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މި ނަން ތަޅުމަށް ދިއުމަށް ފާސްވެއްޖެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އިޢުލާންކުރަން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތް އަނެއްކާ ވެސް މެދުކަނޑާލުމަށްފަހު މި ފަށަނީ.
އަޅުގަނޑުމެން އިންޓަރވިއުތައް ފެށުމުގެ ކުރިން ތަންކޮޅެއް އަރޖެންޓުކޮށް ލިބިފައި އޮތް ސިޓީއެއް ކަމަށް ދެންމެ
ސެކްރެޓޭރިއޭޓުން އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ދެއްވީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން މީޑިއާ ނެޓުގެ ފަރާތުން ފޮނުވާފައިވާ
ސިޓީއެއް . ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދަށް ވެދުން ސަލާމަށްފަހު ދަންނަވަމެވެ. 24
ޖޫން 2021 ގައި މީޑިއާ ނެޓުން ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީއާ ގުޅޭ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުގެ އިޚްތިސާސްގެ ދަށުގައިވާ
ޓޫރިސްޓުންނަށް ޚިދުމަތްދޭ ބައެއް ރިސޯޓުތަކުންނާއި ގެސްޓްހައުސްތަކުން ކޭބަލް ޓީވީ ކޮންޓެންޓް ޕައިރެޓްކުރުމާ
ގުޅިގެން ބްރޯޑްކާސްޓިންގ ކޮމިޝަނަށް މި ކުންފުނީގެ ފަރާތުން ތަފާތު އެކިފަހަރުމަތިން ޝަކުވާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.
އަދި މި ޝަކުވާތަކާ ގުޅިގެން އެފަދަ ޢަމަލުތައް ހިންގަމުންދާ ރިސޯޓުތައް ޖަވާބުދާރީކުރުމަށް ބްރޯޑްކާސްޓިންގ
ކޮމިޝަނުން ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީ މެދުވެރިކޮށް ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކަށް އެ މިނިސްޓްރީގެ އެއްބާރުލުން އެންމެ
އެދެވޭގޮތުގައި ލިބިފައިނުވާތީ، ތަޙުޤީޤުގެ މަރުޙަލާ ފުރިހަމަކުރެވިފައި ނުވާކަމަށް ބްރޯޑްކާސްޓިންގ ކޮމިޝަނުން މި
ކުންފުންޏަށް 20 ޖޫން 2021 ގައި ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ބްރޯޑްކާސްޓިންގ ކޮމިޝަނުން
ފޮނުވާފައިވާ ހަވާލާދީފައިވާ ސިޓީއާ ގުޅިގެން މި ކުންފުނިން ވަނީ އެ ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތައް ތިޔަ
17

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ސަމާލުކަމަށް 24 ޖޫން 2021 ގައި މި ކުންފުނިން ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީގެ ޒަރީޢާއިން
ގެނެސްފައެވެ. ނަމަވެސް، މި ސިޓީއާ ގުޅިގެން ތިޔަ އިދާރާގެ ޖަވާބެއް މި ކުންފުންޏަށް ލިބިފައި ނުވާކަން
ފާހަގަކުރަމެވެ. ވީމާ، ވީ އެންމެ އަވަސް ފުރުޞަތެއްގައި ހަވާލާދީފައިވާ ސިޓީއާ ގުޅިގެން މި ކުންފުންޏަށް ތިޔަ
އިދާރާގެ ރަސްމީ ޖަ ވާބެއް ލިބޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދި ނުހަނު އަދަބުވެރިކަމާއެކު އެދެމެވެ.
އިޙްތިރާމް ގަބޫލުކުރެއްވުން އެދެމެވެ. 10 އޮގަސްޓު 2021. އަޙްމަދު ނަބާހް. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން މި
ކޮމިޓީގައި މީތި ޑިސްކަސްކޮށްފައި ބްރޯޑްކާސްޓިންގ ކޮމިޝަނަށް މިކަން ކުރިއަށް ގެންދަން ހަވާލުކޮށްފައިހެން ވަނީ.
ކިހިނެއްތޯ ވެފައި އޮތީ؟ (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީއަށް އަލްފާޟިލާ އަޒްލީމާ އަޙްމަދަށް
މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އަޒްލީމާއަށް މި ދަންނަވައިލީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މަޤާމަށް
ކުރިމަތިލައްވައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ނަން ފޮނުއްވާތީވެ އިންޓަރވިއުގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ޓަކައި.
ދެން އިންޓަރވިއުގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތް އަޒްލީމާއަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. އެހެންނަމަވަސް، އަޅުގަނޑު
ރެކޯޑަށް ޓަކައި ދަންނަވައިލާނަން. ކެންޑިޑޭޓަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނީ 10 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް. އެ 10 މިނެޓުގެ
ތެރޭގައި މި މަޤާމަށް ޤާބިލުކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ ކޮން ސަބަބަކާ ހުރެކަމާއި، މަޤާމާ ގުޅޭ ގޮތުން މަޢުލޫމާތު
ލިބިވަޑައިގެން ހުންނެވި މިންވަރަކާއި، ދާއިރާއާ ގުޅޭ ގޮތު ން ތަޖުރިބާ ލިބިވަޑައިގެން ހުންނެވި މިންވަރަކާ އަދި
ދާއިރާ ކުރިއެރުވުމަށް އޮތް ތަޞައްވުރަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްލަދެއްވުން އެދެން.
ދެން އޭގެ އިތުރުން ވެސް ތި ބޭފުޅާއަށް މުހިންމުކަމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމެއް. އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ
މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލާނަން ސުވާލުކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، މިހާހިސާބުން 10 މިނެޓުގެ
ފުރުޞަތެއް އަޒްލީމާ އަށް އަޅުގަނޑު އަރުވަން.
އަޒްލީމާ އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އައްސަލާމްޢަލައިކުމް ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް. އެންމެހާ ބޭފުޅުންނާ ވެސް ކުރިން ވެސް
އަޅުގަނޑު ބައްދަލުވެފައި ކަންނޭނގެ ވާނީ. އަޅުގަނޑުގެ ނަމަކީ، އަޒްލީމާ އަޙްމަދު. އަޅުގަނޑު މަސައްކަތުގެ
ދާއިރާއަށް ފުރަތަމައިނުން ނުކުތީ އުމުރުން 17 އަހަރުގައި. އެވެސް ސަރުކާރުގެ ކުންފުންޏަކަށް. އަދި އެއާ އެއްކޮށް
އޭގެފަހުން އަޅުގަނޑު ކިޔެވުމަށްފަހު ޖޮއިންކުރީ އެމް.އެމް.އޭއާ. އެމް.އެމް.އޭގައި 2002 އިން ފަށައިގެން
މަސައްކަތްކުރަން ފެށިއިރުގައި އެމް.އެމް.އޭގައި ހިނގި ޕްރޮޖެކްޓެއް އެއީ އައި.އެމް.އެފްގެ ރެކޮމަންޑޭޝަނާ އެއްކޮށް
ރާއްޖޭގެ ކެޕިޓަލް މާކެޓް ތަރައްޤީކޮށް ކުރިއެރުވުމަށް ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ޕްރޮޖެކްޓެއް. އެ ޕްރޮޖެކްޓުގައި
18

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
މަސައްކަތްކުރުމަށްފަހުގައި 2006 ވަނަ އަހަރުގައި އެކުލެވުނު ގާނޫނުގެ ދަށުން ސެކިއުރިޓީސް ރެގިއުލޭޓަރ އުފެދުމާ
އެއްކޮށް އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ މުއައްސަސާއަށް ބަދަލުވީ. އޭގެފަހުން އަޅުގަނޑުގެ ވޭތުވެދިޔަ ގިނަ އަހަރަކުތަކުގައި
ވަޒީފާގެ ޙަޔާތުގައި ގިނަ އަހަރު ހޭދަކުރެވުނީ އެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރުމުގައި. ކެޕިޓަލް މާކެޓް ޑިވަލޮޕްމަންޓް
އޮތޯރިޓީއަކީ ރާއްޖޭގައި އުފެދުނު އިންޑިޕެންޑެންޓް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރެއިން ހަމަ އެންމެ ފުރަތަމަ އެއް
މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭނެ އިދާރާއެއް. ކެޕިޓަލް މާކެޓް ޑިވަލޮޕްމަންޓް އޮތޯރިޓީ ހިންގަން ފެށިއްސުރެ
ފަށައިގެން ހަމަ ވަރަށް އިސް ދައުރެއް އަޅުގަނޑުމެން އަދާކުރަންޖެހުނު. އެއީ ފުރަތަމަ ގާނޫނު އުފެއްދުމާއި އަދި
ހަމަ އެއާއެއް ކޮށް ގާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމާއި، ގާނޫނުގެ ދަށުން ގަވާއިދުތައް ހެދުމާއި، މާކެޓް ރެގިއުލޭޓްކުރުމާއި،
ތަންފީޛުކުރުމާއި، މޮނިޓަރކުރުމާ އަދި ހޭލުންތެރިކޮށް އެކި ފަރާތްތައް ޓްރެއިންކުރުމަށާ. މި ހުރިހާ މަސައްކަތުގެ
ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިސްކޮށް މަސައްކަތްކުރަންޖެހުނު. ދެން ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ރާއްޖޭގައި އުފެދުނު ފުރަތަމަ
އެކުލަވާލެވުނު ކޯޕަރޭޓް ގަވަރނަންސް ކޯޑު އެކުލަވާލުމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް
ކުރަންޖެހުނު. އަދި އެ ކޯޕަރޭޓް ގަވަރނަންސް ކޯޑު ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކަށާއި، ޕަބްލިކް ކުންފުނިތަކަށް
އިމްޕްލިމެންޓްކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަންޖެހުނު. އެގޮތުން ގަވާއިދުތައް
އެކުލަވާލައި އަދި ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި އާންމުކޮށް އެކި ފަރާތްތަކަށް
މަޢުލޫމާތު ދިނުމާއި ޓްރެއިންކުރުމާއި ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އެ ގަވާއިދަށް އަޙުލުވެރިކޮށް ގަވާއިދުގެ އެކި ކަންތައްތައް
ތަންފީޛުކުރުމަށް އެކި ފަރާތްތަކަށް ވީހާވެސް ގިނަ އެކި ގޮތްގޮތުން އެކި ރޮނގުރޮނގުން އެ ފަރާތްތައް
މޯޓިވޭޓްކުރުމަށް ޓަކައި އެކި ކަހަލަ އުސޫލުތައް ގާއިމުކުރަންޖެހުނު. އެކި ކަހަލަ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން
ތަޢާރަފްކުރަންޖެހުނު. ދެން ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑު މި މަސައްކަތުގައި މި ދާއިރާގައި މިއ
މިއީ ގަވަރނަންސްގެ ދާއިރާ. އެހެންވީމާ، ޕަބްލިކް އިންސްޓިޓިއުޝަނުގައި އަޅުގަނޑުގެ ހުރިހާ އަހަރެއް ވޭތުވެގެން
މި ދިޔައީ ގިނަ މަސައްކަތްކުރުމުގައި. ޕަބްލިކް އިންސްޓިޓިއުޝަންތައް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ކުރާ އެއް ކަމަކީ
ރެގިއުލޭޓްކުރުމާއި ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ޓްރާންސްޕޭރަންސީ އިތުރުކުރުމާއި ޓްރާންސްޕޭރަންޓް އެކި ކަހަލަ ގަވާއިދުތަކާއި
ގާނޫނުތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުން. ދެން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ގިނަ ކޮމިޓީތަކުގައި ވެސް މަސައްކަތްކުރެވިފައިވާނެ
ސީ.އެމް.ޑީ.އޭގެ. ސީ.އެމް.ޑީ.އޭގެ ގިނަ ކޮމިޓީތަކުގައި ހުންނާނެ އެންފޯސްމަންޓް ކޮމިޓީ. އެއީ ގާނޫނު
ތަންފީޛުކުރުމުގެ ކޮމިޓީއާއި، ގާނޫނު މޮނިޓަރކުރުމުގެ ކޮމިޓީއާ އަދި ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ކުރިއަރުވައި ތަރައްޤީކުރުމުގެ
ކޮމިޓީ. ވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑަށް މަސައްކަތްކުރެވިފައި މިހިރީ ސީދާ އިންފޮމޭޝަން
ކޮމިޝަނަރ އޮފީހެއް ވުޖޫދަށް އައުމަށްވުރެ ވެސް ގިނަދުވަހުގައި އަޅުގަނޑަށް މަސައްކަތްކުރެވިފައި އެބަހުރި.
19

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
އަޅުގަނޑުގެ ޙަޔާތުގައި މި ދެންނެވިހެން އަންޑަރ ގްރެޖުއޭޓް ހެދުމަށްފަހުގައި 15 އަހަރު ދުވަސް އަޅުގަނޑަށް
ވޭތުކުރެވިފައި މި ވަނީ މި ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރުމުގައި. ދެން ހަމަ އެއާއެއްކޮށް މި މަސައްކަތުގައި އުޅުމުގެ
ތެރޭގައި އަޅުގަނޑަށް ލިބުނު އޮސްޓްރޭލިއަން ގަވަރންމަންޓް ސްކޮލަރޝިޕެއް ލީޑަރޝިޕް އެވޯޑް . އޭގެ ދަށުން
އަޅުގަނޑު ޗޫސްކުރީ ޕަބްލިކް ޕޮލިސީ އެންޑް އިކޮނޮމިކް ޕޮލިސީއާއި ޕަބްލިކް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ދާއިރާއިން
ކުރިއަށްދިއުން. މީގައި ޙަޤީޤަތުގައި މައިގަނޑު ބޭނުމަކަށް އަޅުގަނޑު ދެކުނީ ރާއްޖޭގައި އޭރުގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ވެހި
ކުރިއަރަމުން އަންނާތީއާ އެއްކޮ ށް އެންމެ ބޮޑަށް ޑިމޮކްރެޓިކް ގަވަރނަންސް ކުރިއެރުވުމަށް ވަރަށް މީހުން ތަމްރީނުވެ
މީހުން ބޭނުންވާނެތީވެއާ އެއްކޮށް އެ ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑުގެ ތަޖުރިބާއާ އެއްކޮށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ޓަކައި. ވީމާ،
އެއާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ދާއިރާއަށް އަޅުގަނޑަކީ ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް
މަސައްކަތްކުރެވި، ޢިލްމާއި ޙިލްމު ލިބިގެން އަޅުގަނޑު ކުރިމަތިލައިގެން ހުރި ބޭފުޅެއް. ދެން، ހަމަ އެއާއެއްކޮށް
މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރަން ރާއްޖޭގައި ކުރިއަށްދާ ބައެއް ގަވަރނަންސް މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި.
އޭގެތެރޭގައި ޔޫ.އެސް އެއިޑްގެ ދަށުން ހިންގާ ސްޓްރޯންގ އިންކްލޫސިވް މޯލްޑިވިއަން ޑިމޮކްރަސީ ޕްރޮޖެކްޓުގެ
ދަށުން ނެޝަނަލް ޑިމޮކްރެޓިކް އިންސްޓިޓިއުޓް، އިންޓަރނޭޝަނަލް ނެޝަނަލް ޑިމޮކްރެޓިކް އިންސްޓިޓިއުޓުން
ކުރިއަށްގެންދާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި އަޅުގަނޑު މިހާރުވެސް ކޮންސަލްޓެންސީ މަސައްކަތްކުރަން. ވީމާ، އަޅުގަނޑު
ދެކޭގޮތުގައި އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މަޤާމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ފުރިހަމަވޭ. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑު
ދެކޭގޮތުގައި ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކާއި ދައުލަތުގެ ހުރިހާ މުއައްސަސާތައް ވީހާވެސް ޓްރާންސްޕޭރަންޓްކޮށް
ހަމަހަމަގޮތެއްގައި މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުމާއި ޖަވާބުދާރީކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަންޖެހޭ.
އޭގެތެރޭގައި މީހުން އަހުލުވެރިކުރުމާއި އަދި މި ދާއިރާއަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ގަބޫލުކުރާނެ ފަދައިން އެހާ
އާ ދާއިރާއަކަށް ވެފައި ގިނަ ފަރާތްތައް މިކަމަށް ގަބޫލުކުރުވައި ހިތްޖައްސަވައި މޯޓިވޭޓްކުރުވަން އެބަޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ
މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަންޖެހޭ. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ގާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅު ގޮތްތަކެއް
އެކުލަވާލައި އެ ފަރާތްތައް މޯޓިވޭޓްކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް ބަލަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މިއީ
އެންމެ ރަނގަޅު އެއް ދާއިރާ އަޅުގަނޑު މިހާރު ލިބިފައި ހުރި މަޢުލޫމާތާއި، ލިބިފައި ހުރި ތަޖުރިބާއާއި، ލިބިފައި
ހުރި ޢިލްމީ ޤާބިލުކަމަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑު ކުރިމަތިލާން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
20

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ޝުކުރިއްޔާ އަޒްލިމާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ހުޅުވާލާން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ސުވާލު ކުރުމަށް. ތިނަދޫ ދެކުނު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނުގެ މަޤާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި ވާޖިބުތައް ދެން ފުދޭވަރަކަށް ރަނގަޅަށް ހަމަ އެނގިލައްވާނެ.
ދެން، އަޅުގަނޑު އަހާލަން ބޭނުންވަނީ، މިދާއިރާގައި ހުރި ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި އެންމެބޮޑެތި ގޮންޖެހުންތަކެއް ކަމަށް
ފާހަގަކުރެވެނީ ކޮންކަންތަކެއްތޯ. އެ މަޢުލޫމާތު ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު
ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ކޮމިޝަނަށް ނޫނީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަށް ހުރީ ކޮންކަހަލަ ދަތިތަކެއްތޯ؟ އެކަންތައް،
ފާހަގަވެފައި މިހާރު ހުރި ކަންތައް. އަދި މަޤާމާއި ހަވާލުވެވަޑައި ނުގަންނަވާ. މަޤާމަށް އިންޓަރވިއުއެއް މިކުރަނީ.
އެހެންވީމަ، އެ ފާހަގަވެފައިހުރި ކަންތައްތައް ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި ކުރާނީ ކޮންކަހަލަ މަސައްކަތްތަކެއްތޯ؟
އަޒްލީމާ އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. މި ގާނޫނުގެ ދަށުން، މި ގާނޫނު ވުޖޫދަށް އައުމާއެއްކޮށް އަސްލުގައި މިއީ ވަރަށް އަޅުގަނޑު
ދަންނަވާނީ އޭލިއަން ގާނޫނަކަށޭ ރާއްޖޭގައި ހިމެނުނީ. އެއީ ރާއްޖޭގައި ގިނަ މުއައްސަސާތަކާއި އަދި
މުއައްސަސާތަކުގެ ވެރިންނާއި އަދި މުއައްސަސާތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރާ އާންމު އެންމެ އާދައިގެ ވަޒީފާތަކުގެ ތިއްބެވި
ފަރާތްތަކަށް ވެސް މިކަމަކީ އެހާ އަށަގަނެވިފައިވާ ކަމަކަށް ނުވާނެ އޭރުގައި. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް
ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިއީ ވަރަށް ގޮންޖެހުން ބޮޑު ކަމަކަށް ވަނީ. އެއީ ސަރުކާރުގެ މަޢުލޫމާތުތަކާއި އަދި އިތުރު
މަޢުލޫމާތުތައް ހާމަކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ތެރޭގައި އާދަވެފައި އޮތް ކަމެއް ނޫން. ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ވެސް ނޫން.
އެހެންވީމާ، މިހާރު ވެސް އެންމެބޮޑު ގޮންޖެހުމަކަށް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަށް ދިމާވާ
އެންމެބޮޑު މައްސަލައަކީ މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ލިބިފައިވާ ޙައްޤުތައް ހޯދުމަށް އާންމު ރައްޔިތުންނާއި އަދި އެކި
ފަރާތްތަކުން ބޭނުންވާހިނދު، އެ މަޢުލޫމާތު ނުލިބުމުގެ ދަތިކަން. މަޢުލޫމާތު ނުލިބެނީ ކީއްވެގެންތޯ އެ ސުވާލު ކުރާ
ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ކަލްޗަރގެ މައްސަލަ އެބައުޅޭ. އަޅުގަނޑުމެން
ގަބޫލުކުރުމުގެ މައްސަލަ އެބައުޅޭ. ސަރުކާރުގެ އެ އްވެސްކަހަލަ މަޢުލޫމާތެއް ދިނުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން
ދެކޭގޮތުގައި ވެއްޖިއްޔާމު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޮޑު ފާފައެއް. ނޫނިއްޔާމު އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭގޮތުގައި އެއީ މަނާ ކަމެއް.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ގަބޫލުކުރަން މިޖެހެނީ، މިހާރު މިއޮތް ވެށީގައި އަޅުގަނޑުމެން މަޢުލޫމާތު
21

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ހާމަކުރަންޖެހޭކަން. އެހެންވެއްޖިއްޔާމު ހާމަކުރުމަކީ ކީއްވެގެން ކުރާ ކަމެއްކަން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ.
ހިތުން ކަށަވަރު ކުރަންޖެހޭ މިއީ ކޮންމެހެން މުހިންމު ކަމެއްކަން. އެކަމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ތައްޔާރީވާންޖެހޭ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެންމެބޮޑަށް މި ގޮންޖެހުން، މި ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެންމެ ރަނގަޅު
ގޮތަކަށް ފެންނަނީ ހުރިހާ މިކަމުގައި އުޅޭ ފަރާތްތަކާއި އަދި އާންމު ފަރާތްތަކާ އެއްކޮށް މިކަމަށް އަހުލުވެރިކުރުން.
މަޢުލޫމާތު ވީހާވެސް ގިނައިން ފޯރުކޮށްދީ، މިއީ ކިހާ މުހިންމު ކަމެއްކަން އަންގައިދިނުން. އަދި އެ މަސައްކަތުގެ
ދާއިރާގައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް ވީހާވެސް ރަނގަޅު ގޮތުގައި ޓްރެއިން ކުރެވި، އެފަރާތްތަކަށް އެ މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށްފަހު
ފަސޭހަވާނެ ގޮތްތަކެއް އެކުލަވާލުން. އެގޮތުން މަޢުލޫމާތުތައް އާންމު ގޮތެއްގައި މި ހުންނަ ގޮތުގައި ވެއްޖިއްޔާމު
ކޮންމެ އަހަރެއްގައި ވެސް ހަމަ ކޮންމެ، ކުންފުނިތަކުން ވެސް އަދި މުއައްސަސާތަކުން ވެސް އަދި ސަރުކާރުގެ
މުއައްސަސާތަކުގެ ވެސް އިންފޮމޭޝަން އެބަހުރޭ ހަމަ ކަލެކްޓު ކުރެވިފަ. ހަމަ ރިޕޯޓުތައް ލިޔެވިފަ. އެހެންނަމަވެސް،
އޭގެ އެއްވެސް އެއްޗެއްގައި އަތްލާކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބިރުގަނޭ. އެއްވެސް މީހަކަށް މަޢުލޫމާތު ދޭން ވެސް ވަރަށް
ބިރުގަނޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި އަންގައިދޭންޖެހޭ ހިސާބަކީ އެ އިންނަ ހުދޫދުގެ ތެރެއިން، އެ ގާނޫނުގެ ތެރެއިން އެ
ދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ދިނުމަކީ އޭނައަށް ވާޖިބު ކަމެއްކަން. އެހެންވީމާ، އެކަންތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންގައިދެވި،
ދަސްކޮށްދެވި މީހުންނަށް މިކަމަށް އަހުލުވެރި ކުރެވިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގާނޫނުން ބޭނުންވާ
މަޤްޞަދު ޙާސިލު ކުރެވިދާނެ.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ފާހަގަކޮށްފި، މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ ދަތިކަން، ކޮމިޝަނަށް ލިބުމުގެ ދަތިކަން އެބަހުރިކަން. އަސްލު އާންމުންގެ
މައްސަލައަކަށްވުރެ ބޮޑަށް މަޢުލޫމާތު އާންމުން އެދޭ ފަރާތަށް ނުލިބެނީ ސަރުކާރުގެ އެ އިދާރާތަކުން ތިޔަ ވިދާޅުވި
ވާހަކައިން ދިނުމަށް ހުރަސްތަކެއް ހުރުމުން. އެ ހުރަސްތައް ގިރާކުރުމަށް، އަދި މަޢުލޫމާތެއް ނުދީގެން އެކަން
ޙައްލެއް ނުވާނެ ނޫންތޯ. އެހެންވީމާ، ވަޒީފާގެ... އެކަން ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި ކޮބައިތޯ އޭގެ ވިސްނުމަކީ؟
އަޒްލީމާ އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެންމެ ފުރަތަމައިނުން އަޅުގަނޑުމެން އާންމުކުރަން އެބަޖެހޭ އެންމެ އާންމު މަޢުލޫމާތުތައް ލިބޭނެ ގޮތަކަށް ފުރަތަމަ
ހުންނަން. މީހާ އެދުމުގެ ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހާމަކުރަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތުތަކެއް ހުރޭ. ބައެއްކަހަލަ
މަޢުލޫމާތުތަކަކީ ހަމަ އާންމުކޮށް ލިބެން ހުންނަންޖެހޭ، ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކުގެ މިހާރު އެބަހުރޭ މަޢުލޫމާތު.
22

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
އެހެންނަމަވެސް، މުޅި ދައުލަތަށް ބަލާ ކަމަށް ވަންޏާ މުޅި އިދާރާތަކުގެ ހުރިހާ މަޢުލޫމާތުތަކެއް ހުންނަނީ ލިބޭކަށެއް
ނޫން. އެހެންވީމާ، އެ މަޢުލޫމާތުތައް ލިބޭނެ ގޮތަކަށް ފުރަތަމައިނުން ރާވަން އެބަޖެހޭ. އެ މަޢުލޫމާތުތައް ފެންނަ
ގޮތަކަށް. މިހާރު މިއީ އިންފޮމޭޝަންގެ އޭޖު އަޅުގަނޑުމެން. އެހެންވެއްޖިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެނަށް އެ މަޢުލޫމާތުތައް
ދެއްކޭނެ ގޮތެއް، ފޯރުކޮށްދޭނެ ގޮތްތައް ހެދިދާނެ އެކި ފަރާތްތަކަށް. ދެން، އޮންނާނީ އާންމު އެ މަޢުލޫމާތުތައް އެއީ
އާދައިގެ މަޢުލޫމާތު ނޫން އެހެން މަޢުލޫމާތު ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު. އެކަހަލަ މަޢުލޫމާތަށް އެދުމާއެއްކޮށް މި ގާނޫނުގެ
ވެސް އެބަދޭ ވަކި ގަޑިއެއް. ވަކި ވަގުތުތަކެއް. އެ ވަގުތުތަކުގެ ތެރޭގައި މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން އަޅުގަނޑުމެން
މަސައްކަތް ކުރަން އެބަޖެހޭ. އޭގެ ތެރޭގައި އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރގެ ފަރާތުން ވެސް އެހީތެރިވުމާ އެއްކޮށް
އިދާރާތަކުން އެ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައިވެއްޖިއްޔާ ވަރަށްބޮޑަށް މަސައްކަތް ކުރެވިދާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ ތި ވިދާޅުވި ވާހަކައާ ވެސް ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއްޗެއް ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވީ. ވިދާޅުވެއްޖެ އެންމެ
މުހިންމު އެއް ކަމަކީ ކުންފުނިތަކުން ވެސް އަދި ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން ވެސް އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގައި މަޢުލޫމާތު
ހާމަކުރުން ކަމަށް. މި ގާނޫނުގައި ވެސް ވަރަށްބޮޑަށް ހަމަ ބާރުއަޅާފައި އޮންނަ ކަމެއް މިކަމަކީ އިނގޭތޯ.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިފާހަގަކުރެވެނީ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގެ ވެސް އަދި އެހެން ގޮތްގޮތުން ވެސް
މަޢުލޫމާތު މި ހާމަކުރުމުގެ އެންމެބޮޑަށް ޖެހިލުންވަނީ އިނގޭތޯ، އެންމެބޮޑަށް އެކަމުގައި އިޢުތިރާޟު ކުރާ އެއްބަޔަކީ
ސަރުކާރުގެ ހިއްސާ އޮންނަ ކުންފުނިތައް. އަޒްލީމާއަކީ ވަރަށްގިނަ ދުވަސްތަކެއްވަންދެން ކެޕިޓަލް މާކެޓް
ޑިވެލޮޕްމެންޓް އޮތޯރިޓީގައި މަސައްކަތް ކުރައްވާފައިހުރި ބޭފުޅެއް. އެ ބޭފުޅުންގެ ސީ.އެމް.ޑީގެ އިޚްތިސާސްގެ
ތެރެއަށް ވަންނަ ކުންފުނިތަކެއްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މިހާ ގިނަ ދުވަހު
ސީ.އެމް.ޑީގައި މަސައްކަތް ކުރެއްވިއިރުގައި ތިވިދާޅުވާ މައްސަލައަށް ޙައްލެއް ހޯދުމަށް ޓަކައި ކޮން ކަންތައްތަކެއްތޯ
ކުރެވިފައި ހުންނާނީ؟
އަޒްލީމާ އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
23

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ސީ.އެމް.ޑީގެ އިޚްތިސާސް ތެރެއަށް ވަންނާނީ ޕަބްލިކް ކުންފުނިތައް އިނގޭތޯ. ދެން ރާއްޖޭގެ ގިނަވާނެ ސަރުކާރުގެ
ކުންފުނިތައް. އެއީ ސްޓޭޓް އޯން އެންޓަރޕްރައިސަސް. ސްޓޭޓް އޯން އެންޓަރ ޕްރައިސަސްތަކުގެ ތެރެއިން ވެސް
ޕަބްލިކް ކުންފުނި ކަމަށް ވަންޏާ ސީ.އެމް.ޑީ.އޭގެ އިޚްތިސާސް ތެރެއަށް ވަންނާނެ. އެގޮތުން، މަޢުލޫމާތު
ހާމަކުރެއްވުމަށް އެންމެ ފުރަތަމަ ކުރެވުނު ކަމަކީ، ސެކިއުރިޓީސް އެކްޓްގެ ދަށުން އުފެދުނު ގާނޫނު ގަވާއިދުތަކެއް
އިނގޭތޯ. އެއީ ކުންފުނިތަކުގެ އަހަރީ ރިޕޯޓުތައް ޕަބްލިޝް ކުރުން. އަޅުގަނޑު 2002 ގައި ރާއްޖެއަށް މަސައްކަތް
ކުރަން އައިއިރުގައި ރާއްޖޭގެ ޕަބްލިކް ކުންފުނިތަކުގެ އިންފޮމޭޝަނެއް އެއްވެސްތާކުން ލިބޭކަށެއް ނުހުންނާނެ.
އެއްވެސް ތާކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ މަޢުލޫމާތެއް ނުލިބޭ. އެހެންނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސެކިއުރިޓީސް އެކްޓް
އުފެދުމާއެއްކޮށް، ސީ.އެމް.ޑީ.އޭ 2006 އިން ފަށައިގެން ކޮމްޕެނީސް، ޕަބްލިކް ކޮމްޕެނީސްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު އެމީހުންގެ
ވެބްސައިޓުން ލިބެން ހުންނާނެ. އޮޑިޓު ރިޕޯޓު ނުނެރެވޭނެ ބަރާބަރު ގަޑިއަކަށް. އެހެންވީމާ، ހަމައެއާއެއްކޮށް
ސެކިއުރިޓީސް ގަވާއިދުގެ ދަށުން އެ ކުންފުނިތަކުގެ މަޢުލޫމާތުތައް ނެރެންޖެހޭ. އޭގެ އިތުރަށް ދެން އަނެއްކާ އިތުރަށް
އެ މަޢުލޫމާތުތައް އެންހޭސް ކުރުމަށް ޓަކައި ކޯޕަރޭޓް ގަވަރނަންސް ކޯޑު ރާއްޖެއަށް ތަޢާރަފު ކުރެވުނީ. އެއީ 2008
ވަނަ އަހަރުގައި. 2008 ވަނަ އަހަރުން ފަށައިގެން ކޯޕަރޭޓް ގަވަރނަންސް ކޯޑުގެ ދަށުން އާންމު ކުރަންޖެހޭ
މަޢުލޫމާތުތައް އޭރުގައި ހަމަ ހާމަ ކުރެވެމުންދާނެ އޮޑިޓު ރިޕޯޓުގައި ވެސް، އަހަރީ ރިޕޯޓުގައި ވެސް އަދި ވެބްސައިޓު
ތަކުގައި ވެސް. ދެން، އޮތީ ސްޓޭޓް އޯން އެންޓަރޕްރައިސަސް އިނގޭތޯ. ދެން، އޭގެ ތެރެއަށް އެހެން ކުންފުނިތައް،
ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރ ކުންފުނިތަކާއި ސްޓޭޓް އޯން އެންޓަރ ޕްރައިސަސް ވެއްދުމަށް ޓަކައި ކުރެވުނު މަސައްކަތަކީ
މިދަންނަވާ ކޯޕަރޭޓް ގަވަރނަންސް ކޯޑުގެ ބައެއް މާއްދާތަކަށް ފަސޭހަ ލުއިތަކެއް ދިނުމަށްފަހު، އަމިއްލަ
އިސްނެގުމުން ކޮންބައެއްތޯ އަންނާނީ، މިގޮތަށް އިޢުލާނުކުރެވި އެ ކި ކުންފުނިތަކަށް ދަޢުވަތު ދެވުނީ. އެ ދަޢުވަތު
ތެރެއިން ބައެއް ކުންފުނިތައް އައި. އަނެއްބައި ކުންފުނިތަކެއް ނާދޭ. އޭގެ އިތުރުން އެމީހުންނަށް މޯޓިވޭޓް ކުރުމަށް
ޓަކައި ވަކި ކަހަލަ އެވޯޑްއެއް ގާއިމުކުރެވުނީ. އޭގެ ތެރެއިން އިތުރަށް އެ ކުންފުނިތައް އައި. އެހެންނަމަވެސް، ގިނަ
ސްޓޭޓް އޯން އެންޓަރ ޕްރައިސަސްތަކެއް މީގެ ތެރެއަށް ނުވަދޭ.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، ސީ.އެމް.ޑީގެ އިޚްތިޞާސްގެ ތެރެއަށް މި ވަންނަނީ ޕަބްލިކް ކުންފުނިތައް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި. ދެން،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޮމިޓީއަށް ވެސް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި އެބައޮތް އެމް.ޓީ.ސީ.ސީން އިނގޭތޯ މަޢުލޫމާތު ހާމަ
ނުކުރުމަށް، ކުރަން ބޭނުން ނުވެގެން ޝަރީޢަތަށް މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައި އެބައޮތް ކަމަށް ވެސް. އެހެންވީމާ، މި
24

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ސީ.އެމް.ޑީގައި ތިވިދާޅުވާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްޗެހި އެހެން ހުރި ކަމުގައި ވީނަމަވެސް، ޕަބްލިކް ކުންފުނިތަކުން ހަމަ
ގާނޫނުގައި ބުނާގޮތަށް މަޢުލޫމާތު ހާމަ ކުރުމުގައި ޖެހިލުންވޭ އެބަ. ނުވަތަ އިޢުތިރާޟުކުރޭ. ދެން އެ މައްސަލައަށް
އޮތް ޙައްލަކީ ކޮބައިކަމަށްތޯ ގަބޫލުކުރައްވަނީ.
އަޒްލީމާ އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއްކަމަކީ، ހަމަ ވަރަށް ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި ގާނޫނު ތަންފީޛު ކުރުން. ކޯޓަށް ދާންޖެހޭ ހިސާބުގައި ކޯޓަށް ވެސް
ގޮސް އެ މަޢުލޫމާތު ހޯދުން. އަނެއް ގޮތަކީ، އެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މީހުން ހަމަ، މި ދެންނެވީ މީހުން
ހޭލުންތެރި ކުރުމޭ މި ދަންނަވަނީ ސްޓާފުން ނޫނީ އެ މަސައްކަތް ކުރާ ދާއިރާގެ މީހުން ހޭލުންތެރިކޮށް، އެ
މީހުންނަށް އެކަން ކުރުމަކީ މުހިންމު ކަމެއްކަން އަންގައިދިނުން. އެކަން ގަބޫލުކޮށްދިނުން. އޭގެ ވެށްޓެއް
ގާއިމުކޮށްދިނުން. އޭގެ ފަހުގައި އެ މަސައްކަތް ކުރާ މީހުން ވެސް އެ މަޢުލޫމާތު ހާމަ ކުރުމަށް މަސައްކަތް ވީހާވެސް
ބޮޑަކަށް މަސައްކަތް ކުރާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މީގައި އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނު ކިތަންމެ ބާރަށް އަދި
ހިނގަން ބޭނުންވިޔަސް، ހަމަ ރޫލް އޮފް ލޯ އެ އިންނަ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ހިންގާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން
ޖެހޭނެ ހުރިހާ ފަރާތެއްގެ ވެސް އެއްބާރުލުން ވެސް ހޯދަން. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އެއްކަލަ މަސައްކަތް ކުރަން ތިބޭ
ފަރާތްތައް މިކަމަށް އަށަގަންނުވަން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި އެގޮތަށް
އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކޮށްގެން ކުރިއަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ލޯންގް ޓަރމްގައި މިކަން ރަނގަޅު ކުރެވޭނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިތުރު ބޭފުޅަކު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ ތަނެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. އާދެ! ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އުޝާމް ވެސް ހަމަ ކުރި ސުވާލަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ވެސް ހިތުގައި ހަމަ އަޅުގަނޑު
ކުރި ސުވާލަކާ ގުޅުންހުރީމަ. އެސް.އޯ.އީތައް މިހާރު މިގާނޫނުގެ ބުނާގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ، އިންފޮމޭޝަން ގާނޫނުގައި
ބުނާގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ ހުރަސްތަކެއް އެބަހުރި މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގައި، މި ގާނޫނުން. އެކަން މީގެ ކުރީގައި މަސައްކަތް
ކޮށްފައިހުރި ގޮތުން ވެސް ޕަބްލިކް ކުންފުނިތަކަށް ބޮޑަށް ތިއިނދީ ފުރުޞަތުތަކެއް ދީމެ، އެ ފުރުޞަތު ބޭނުން
25

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ނުކޮށް ތިއިނދީ އެސް.އޯ.އީތަކުން، ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތައް. އެހެންވީމާ، މި ގާނޫނުގެ ތެރެއިން އެކަން
ކުރުމަށް ޓަކައި އެ ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް މި މަޤާމަށް ހޮވޭތާ ކިހާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި އެކަމަށް މަސައްކަތް
ކުރެވިދާނެތޯ؟
އަޒްލީމާ އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ބައެއްކަހަލަ މަސައްކަތްތަކަކީ ފުރަތަމަ ދުވަހުން ވެސް ކުރެވޭނެ މަސައްކަތް. މިސާލަކަށް ގާނޫނާއި ސީދާ
ގަވާއިދު، ގާނޫނަކާއި ނޫނީ ގަވާއިދާ ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ޚިލާފުވާ ކަމަށް ވާނަމަ އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ކޯޓަށް
ދާންޖެހޭނެ. އަދި ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އޭގެ އެ ހުންނަ ޖުރިމަނާ ކުރުމުގެ ފިޔަވަޅުތަކާ ކަންތައްތައް އަޅަންޖެހޭނެ.
އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ އެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރާއިރުގައި އެ ގާނޫނު އެގޮތަށް ތަންފީޛު ކުރެވޭކަން
އެނގޭ ކަމަށް ވަންޏާ ދެން ޖެހިގެން ހުންނަ ފަރާތްތައް ވެސް އެކަން ކުރުމަށް ބާރު އެޅިގެންދާނެ. އެކަން ކުރާނީ
އޭރަށް އެ ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ ، ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އެ ޓްރެއިންކޮށް، މީހުން އެވެއަރކޮށް، މީހުންނަށް
މިކަން އަންގައިދިނުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިޔަސް، އެ މީހުންނަށް އެބަ އެނގެންޖެހޭ ރެގިއުލޭޓަރގެ ހައިސިއްޔަތުން،
ގާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ ހައިސިއްޔަތުން އޭނަގެ ބާރެއް އޮންނަކަން. އޭނަގެ ދަތް އެބަހުރިކަން މިކަން ކުރަން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެއީ ވަރަށް މުހިންމު އެއް ޓޫލް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންކުރަންޖެހޭ.
اله
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދު ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސީދާ އަޅުގަނޑު ސުވާލަށް އަސްލު ޖަވާބެއް ނޫން. އެހެން ދިމާއަކަށް ދިޔައީ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އެސް.އޯ.އީތަކާ
ބެހޭ ގޮތުން މަޢުލޫމާތު ހޯދަން ރައްޔިތުން އެދޭއިރުގައި ގާނޫނީ ގޮތުން ހުރަސްތަކެއް ހުރީމަ އެ އުދަނގޫތަކެއް
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަށް އެބަހުއްޓޭ. އެހެންވީމާ، އެ ގާނޫނަށް އެ ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް ގެނައުމަށް ޓަކައި ކިހާ
އަވަސް ސްޕީޑެއްގައި އެ މަސައްކަތް ކުރެވިދާނެތޯއޭ؟
އަޒްލީމާ އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ހުރަހެއް ނެތް އިނގޭތޯ. ހައިކޯޓުން ވަނީ ޙުކުމްކޮށްފައި އިނގޭތޯ ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ
ސަރުކާރު ކުންފުނިތައް މި ގާނޫނުގެ ދަށަށް އަންނާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ހުރަހެއް ނެތް.
އެހެންނަމަވެސް، އެ ބޭފުޅުންނަށް މަސައްކަތް ކުރުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން، އެމީހުން މަސައްކަތް ކުރުވަން
26

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
އަހުލުވެރިކުރުވުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތެއް. ދެން، ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އެ މީހުންނަށް ފަސޭހަ ބައެއްކަހަލަ
ގަވާއިދުތައް ހެދުން، އޭގެ ތެރޭގައި ހަދަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭނެ އެ ކުންފުނިތައް އަދި މިހެންމިހެން
މަސައްކަތް ކޮށްފައިހުރި ކަމުގައި ވިޔަސް، އެ މީހުންނަށް ފަސޭހަ ގަވާއިދުތަކަކީ ކޮބައިކަން. މިހާރު އަޅުގަނޑު
އެގޮތަށް މިސާލެއް ދަންނަވާފާނަން. އަޅުގަނޑުމެން ކޯޕަރޭޓް ގަވަރނަންސް ކޯޑު ރާއްޖޭގައި ތަޢާރަފު ކުރިއިރުގައި
ބެސްޓް އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕްރެކްޓިސްއާ އެއްކޮށް ގާތްގަނޑަކަށް 30 ގަނޑުގެ ކޯޑަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާދެވުނު.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ކުންފުނިތަކާ ވާހަކަދައްކައިގެން އޭރު ފުރަތަމަ ނެރުނުއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ނެރުނީ
15 ގަނޑުގެ ކޯޑެއް. އެއީ ކީއްވެގެންތޯ. އެއީ އެ މީހުންނަށް އެކަން މަޢުލޫމާތު، އެކަން ކުރުމަށް ޖާގަ ދިނުމަށް
ޓަކައި. ދެން، މަޑުމަޑުން ބާކީ ބައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ. އެއީ އެމީހުންނާ އެކުގައި މަސައްކަތް
ކުރުމަށް. އޭގެ ތެރޭގައި އެމީހުން ޖުރިމާނާ ކުރަންޖެހޭ ތަންތަން ވެސް އާދޭ އިނގޭތޯ އެހެންނަމަވެސް. އެހެންވީމާ،
އޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަގުތު ވެސް ދޭންޖެހޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ރެގިއުލޭޓަރއެއްގެ އެ އޮންނަ ބާރު ވެސް
ބޭނުން ކުރަންޖެހޭނެ. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް މީހުން ޓްރެއިންކޮށް އެ ކަމަށް އަހުލުވެރި ވެސް ކުރަންޖެހޭނެ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އަޒްލީމާ. އިތުރު ބޭފުޅަކު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ ތަނެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް ބޭނުންފުޅުވެލައްވާ މަޢުލޫމާތު ލިބިވަޑައިގަންނަވައިފިހެން. ވަރަށްބޮޑަށް
ޝުކުރިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނާ އެއްކޮށް ތި ހޭދަކޮށްލެއްވި ވަގުތުކޮޅަށް. އެމް.ސީ.ކިއު ޕޭޕަރއިން ލިބިވަޑައިގެންނެވީ
15 އަކުން 15. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ވޯޓަށް އަހަނީ، އަލްފާޟިލާ އަޒްލީމާ އަޙްމަދުގެ ނަން
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މަޤާމަށް ފޮނުވުމަށް ގާބިލު ކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓު
ދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) އަޅުގަނޑު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ ދަންނަވާލާނަން. މިވަގުތު ތިއްބެވީ 10 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.
ލިބިވަޑައިގެންނެވީ 7 ވޯޓު. އެހެންވީމާ، މި ނަން ތަޅުމަށް ދާކަށް ފާހެއް ނުވި. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިނިވަން
މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީއަށް އަލްފާޟިލާ މަރިޔަމް ޢަލީމްއަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި
ދަންނަވާލީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މަޤާމަށް ކުރިމަތިލައްވާ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަން ފޮނުއްވާފަވާތީ،
އިންޓަރވިއުގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ޓަކައި. އިންޓަރވިއުގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށްދާނެ ގޮތަކީ، މަރިޔަމް
ޢަލީމަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ 10 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް އަމިއްލަ ތަޢާރަފުގައި. އެ ފުރުޞަތުގެ ތެރޭގައި މި މަޤާމަށް
ގާބިލު ކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ ކޮން ސަބަބަކާހުރެ ކަމާއި، މަޤާމާ ގުޅޭގޮތުން މަޢުލޫމާތު ލިބިވަޑައިގެން ހުންނެވި
27

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
މިންވަރަކާއި، މި ދާއިރާގެ ތަޖުރިބާ ހުންނެވި މިންވަރަކާއި، އަދި ދާއިރާ ކުރިއެރުވުމަށް އޮތް ތަސައްވުރެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިއްސާކޮށް ލަދެއްވުން އެދެން. ދެން، އެއަށްފަހު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެދިވަޑައިގަންނަވާ
ތަރުތީބުން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަމުން ދާނަން ސުވާލު ކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، މިހާ ހިސާބުން 10 މިނެޓުގެ
ފުރުޞަތެއް އަރުވަން.
މަރިޔަމް ޢަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުގެ ނަމަކީ މަރިޔަމް ޢަލީމް، ގ.ދާސްތާން. ދެން، އަޅުގަނޑު ވަޒީފާ އަދާކުރަން،
ދައުލަތުގެ ވަޒީފާ އަދާކުރަން ފަށާފައިވަނީ 21 މާރިޗު 1981 ގައި. އަޅުގަނޑު އެންމެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ވަޒީފާ
އަދާކޮށްފައިވާނީ އެޓޯލްސް މިނިސްޓްރީގައި. ދެން، އޭގެ ފަހުން ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނަރަލް އޮފީހުގައި ވަޒީފާކޮށް،
އަޅުގަނޑު ދައުލަތުގެ ވަޒީފާއިން ރިޓަޔަރކޮށްފައިވާނީ 2019 ވަނަ އަހަރު. އަޅުގަނޑު ވަޒީފާ އަދާކުރުމުގައި
އަޅުގަނޑަކީ ތެދުވެރިކަމާއެއްކޮށް، އަމާނާތްތެރިކަމާއެކު މަސައްކަތްކޮށްފައި ހުރި މީހަކަށްވުމާއެކު އަޅުގަނޑު ގަބޫލު
ކުރާ ގޮތުގައި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން، ހަމަ އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި
ފޯރުކޮށްދެއްވަން ޖެހިވަޑައިގަންނަވާނެ. ދެން އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރީ މި މަޤާމު ހުސްވެފައި އޮތީމަ
އަޅުގަނޑަށް ވެސް ލިބިފައިވާ ތަޖުރިބާގެ އެހީގައި އެކަން ހާސިލުކުރުމަށް އަޅުގަނޑަށް ވެސް ކޮންމެވެސް
މަސައްކަތެއް ކުރެވިދާނެ ކަމަށް. ދެން، އަޅުގަނޑުގެ ތަސައްވުރަކީ ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަކީ ހާމަކަންބޮޑުކަމާއެކު
މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދޭ، ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބުދާރީވާ އަދި ރައްޔިތުން އިތުބާރު ކުރާ މުއައްސަސާތަކަށްވުން. ދެން،
މިކަން ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑަށް ކުރެ ވެން އޮތް މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ދައުލަތުގެ
އިދާރާތަކަކީ ގާނޫނުގައި ބުނާ އަދި ގަވާއިދުގައި ވެސް ބުނާ މަޢުލޫމާތުތައް ހާމަކަންބޮޑުކަމާއެކު ރައްޔިތުންނަށް
ފޯރުކޮށްދޭކަން ކަށަވަރުކުރުން. ދެން، އަދި މިކަމާ ގުޅޭ އެންމެހާ މުވައްޒަފުންނަކީ ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާ ލިބިފައި ތިބި
މުވައްޒަފުންތަކަކަށް ހެދުން. އަދި އޮފީސްތަކުގައި ތިބޭ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުންނަކީ ވެސް މިކަމުގެ މަޢުލޫމާތު
ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބިފައި ތިބޭ ބަޔަކަށް ހެދުން. އަދި މަސައްކަތްކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކާއި އަދި
މަދަނީ ޖަމު ޢިއްޔާތައް ވެސް އަދި ބައިނަލައަޤްވާމީ ފަރާތްތަކާ ވެސް ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނީ
ކިހިނެއްތޯ ބަލައި، އެ މަސައްކަތް އެގޮތަށް ކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރާނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
28

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ސުވާލުކުރުމަށް އަ ޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން. ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މަރުޙަބާ. އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މަޤާމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭފުޅަކު
ނަގާއިރު، ޚާއްޞަކޮށް މިކަމަކީ އާންމު ރައްޔިތުންނާ ގުޅުން ބޮޑު މުއައްސަސާއެއްވީމަ، ރައްޔިތުންނަށް މި
މުއްސަސާއާ ދޭތެރޭގައި އިތުބާރު އުފެއްދުމަށް ޓަކައި ރަ އްޔިތުން އެ ހޯދަން ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ސަރުކާރުގެ
އިދާރާތަކުން ނުލިބޭކަމުގެ ޝަކުވާ އާދޭ. އެ ކަންކަން ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި ކޮންކަހަލަ ވިސްނުމެއްތޯ ގެންގުޅުއްވާނީ؟
މަރިޔަމް ޢަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުން މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަމުންދޭތޯ ކަށަވަރުކުރުން އެންމެ މުހިންމު ކަމަކީ. ދެން، މިހާރު
އަހަރަކު އެއްފަހަރު އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރަށް ހުށަހަޅުއްވަންޖެހޭ ރިޕޯޓު ވެސް ހުށަނާޅުއްވާ ބައެއް
މުއައްސަސާތައް އެބަ ހުރި. ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތު ގައި 686 އިދާރާ ހުރިއިރުގައި 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޕޯޓު ވެސް
ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވަނީ 580 މުއައްސަސާއަކުން. އެހެން ކަމަށް ވަންޏާ އެ މަޢުލޫމާތުތައް، އެ ރިޕޯޓު ނުފޮނުއްވާ
ތަންތަނަކީ ކޮބައިތޯ ބަލަ އި، އެ ތަންތަނުން ވެސް އެ ކަންކަން ކުރުމަށް ބާރުއަޅަ އި، މުއައްސަސާތަކަކީ މި ގާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރާ ބައެއްކަން ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ގަބޫލު ކުރެވޭ މިންވަރަށް އެ މަސައްކަތް ކުރެވޭތޯ އަޅުގަނޑު ބަލާނަން.
ދެން، އަޅުގަނޑު ބަލާލިއިރުގައި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން ވެސް އެއްވެސް ޕާޓީއަކުން ވެސް ރިޕޯޓު ފޮނުއްވާފައެއް ނެތް.
ދެން އެހެންވީމާ، މި ދެންނެވީ 2020 ވަނަ އަހަރުގެ. ދެން، އަދި ހަމަ ދައުލަތުގެ އެހެން އިދާރާތަކުން ވެސް
ރިޕޯޓުތައް ފޮނުއް ވާފައި ނެތްކަން. އެހެންވީމާ، މި ދެންނެވި ގޮތަށް އެހާވަރަށް އެ އޮންނަ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ރިޕޯޓު
ވެސް ފޮނުއްވާ، އެ ކަންކަމަށް އެ ޢަމަލުކުރައްވާކަން އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހުގެ ރިޕޯޓުން އެނގެން
އޮތުން އެއީ ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އާންމު ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު އުފެދިގެންދާނެ ކަމެއްހެން އެއީ.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ހަމަ ދެންމެ ވިދާޅުވި ވާހަކަފުޅަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު އިތުރަށް މަޢުލޫމާތެއް، 500 ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް
އިދާރާތަކުން ރިޕޯޓު ހުށަނާޅުއްވާ އިން ވާހަކަ. ދެން ތިޔަ ފާހަގަކުރެއްވީ ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކުގެ، ސަރުކާރުގެ
29

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ކުންފުނިތަކުގެ އިތުރަށް ކޮން ތަންތަނެއްގެ ވާހަކަތަކެއްތޯ؟ އަޅުގަނޑަށް ހީވާ ގޮތުގައި ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކާއި
ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީތަކުގެ އަދަދު އެ އަދަދަކަށް ނާރާނެ. އެހެންވީމާ، ދެން ތިޔަ ފާހަގަކުރެއްވީ ކޮން އިދާރާއެއް؟
500 ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ރިޕޯޓެއްގެ ވާހަކަ އެހެން އަލިއެޅުވީމަ އަޅު ގަނޑު ހަމަ އެ މަޢުލޫމާތު އިތުރަށް
ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން.
މަރިޔަމް ޢަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ 580 އިދާރާއަކުންނޭ މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅުއްވާފައިވަނީ. އާދެ! އެހެންވީމާ، 106 އުޅޭނެއޭ
މަޢުލޫމާތު ހުށަނާޅުއްވާ އިދާރާތައް. ދެން، ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކުރައްވާއިރުގައި ދައުލަތުގެ ތިން ބާރާއި
މިނިސްޓްރީތަކާއި، ދެން ކައުންސިލުތަކާއި ހުރިހާ ތަންތަނެއް ވަކިވަކިން ފާހަގަކުރައްވާފައި އޮތް. ދެން، ދައުލަތުގެ
ތިން ބާރުން ރިޕޯޓު ފޮނުއްވާފައި އޮތްކަން ފާހަގަކުރަން އަޅުގަނޑު. ދެން މި ދެންނެވި ގޮތަށް 580 އެއީ ރިޕޯޓު
ފޮނުއްވާފައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން، އިދާރާތައް. ޝުކުރިއްޔާ.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑަށް އޮޅުނީ. އެ ހަމަ އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވީ އެއީ ކޮންކޮން އިދާރާތަކެއްކަން.
އެ އަދި ހުށަހެޅުއްވިޔަސް އެހާ ބައިވަރު އިދާރާތަކެއްވީމަ އެ އަޅުގަނޑު ވެސް އޭތި އިތުރަށް ސާފުކޮށްލަން
ބޭނުންވީމަ. އެހެންވެގެން، އެ މަޢުލޫމާތު ހުރި. އެހެންވެގެން އެ ވާހަކަ އަހާލީ. ދެން، އަޅުގަނޑު އިތުރަށް
އޮޅުންފިލުވާލަން ބޭނުންވަނީ، ކޮމިޝަންގެ މަޤާމަށް އައިއްސަ ތި ރިޕޯޓުތައް ތި ގޮތަށް އަދި އޮތް ކަމަކު ރައްޔިތު
މީހާއަށް، އެންމެ ބޮޑަށް މި ގުޅެނީ ރައްޔިތު މީހާއަށް. ރައްޔިތު މީހާ އެ އެދޭ މަޢުލޫމާތު، ގިނަ ފަހަރު ރައްޔިތު މީހާ
އެދޭނީ އޭނައާއި ގުޅުންހުރި އާންމު މަޢުލޫމާތުތަކަށް ވަރަށް ނޭދޭނެ. ކޮންމެވެސް މައްސަލައެއް ދިމާވެގެން އެދޭނީ.
އެހެންނަމަވެސް، މި ގާނޫނުގައި ބުނާ އޭނައަށް ލިބެން ޙައްޤުވާ މަޢުލޫމާތެއް ވެއްޖިއްޔާ، އެ މަޢުލޫމާތެއް ހޯދުމަށް
ޓަކައި، މިނިސްޓްރީއަކުން އެފަދަ މަޢުލޫމާތެއް ނުދީ ހިފަހައްޓަންޏާ އެ މަޢުލޫމާތެއް ހޯދުމަށް ޓަކައި ކޮމިޝަންގެ
ހައިސިއްޔަތުން ކޮމިޝަންގައި އިންނަވައިގެން ކޮންކަމެއްތޯއޭ ކުރައްވާނީ އެކަން ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި ނުލިބިއްޖެ
؟
ހާލަތެއްގައި
މަރިޔަމް ޢަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
30

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
އެ މަޢުލޫމާތު ނުލިބިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެ މުއައްސަސާއަކަށް ގާނޫނުގައި އޮންނަ ގޮތުގެމަތީން
އެ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދޭން ދަންނަވާނަން. ދެން އަދި އާންމު ރައްޔިތުން ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ގޮތުން ވެސް އިތުރު
މަސައްކަތްތަކެއް ކުރާނަން. ދެން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވިފައި ހުރި ގޮތުގައި އާންމު ގޮތެއްގައި މަޢުލޫމާތު ހޯއްދަވަން
ހުށަހަޅުއްވަނީ ވަރަށް ހަމަ އެއް ބޭފުޅުންތަކެއް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. ދެން އޭގެ ތެރޭގައި ނޫސްވެރިން ވެސް
ހިމެނޭހެން އަޅުގަނޑު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
اله.
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދު
اله
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ޗެއަރ. މަރުޙަބާ މަރިޔަމް ޢަލީމް އިނގޭތޯ. ވަރަށް ޗެލެންޖިންގ މަޤާމަކަށް ކުރިމަތިލައްވައި ގެން
ތި އިންނެވީ މިހާރު. ބައެއް ފަރާތްތަކުން އެ މުއައްސަސާއަށް ދޭންޖެހޭ އެއްބާރުލުން ، ދެންމެ މެންބަރު ވެސް
ފާހަގަކުރެއްވިހެން މަޢުލޫމާތު ހޯދާ ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ގާނޫނުގެ ދަށުން އެ ލިބެންޖެހޭ ޙައްޤުތައް ހޯދައިދިނުމުގައި
ފަސްޖެހުމެއް ހުންނަ ކަމަށް ނޫނީ ވެއްޖިއްޔާ އެންމެ ފުރިހަމަ އެއްބާރުލުން ނުލިބޭ ކަމަށް ވިދާޅުވޭ. އެއީ ތެދެއް
ކަމަށް ވަންޏާ އިނގޭތޯ، އަދި އޮވެއެކޭ، ނެތެކޭ ވެސް ނޫން. ތެދެއް ކަމަށް ވަންޏާ ނޫނީ އެއީ ހިނގާ ކަމެއް ކަމަށް
ވަންޏާ އެކަމަށް ގެންނަވާނީ ކޮންކަހަލަ ބަދަލެއްތޯ؟ ނޫނީ ކުރައްވާނީ ކޮންކަމެއްތޯ ޙައްލުކުރައްވަން އެކަން؟
މަރިޔަމް ޢަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރަށް މި އޮންނަނީ އެ މަޢުލޫމާތަކީ އެ ދޭންޖެހޭ ކަމަށް. ގާނޫނުގައި އޮންނަނީ މަޢުލޫމާތެއް
ކަމަށް ވަންޏާ އެ މަޢުލޫމާތެއް ދިނުމަށް އެ ތަނަކަށް އެންގުން. ދެން އެ މަޢުލޫމާތެއް ނުދެއްވާ 45 ދުވަސް ވަންދެން
ތިއްބަވައިފި ކަމަށް ވަންޏާ އެ މައްސަލަ، އަމުރަށް ނުކިޔަމަންތެރިވީ ކަމަށް ދަޢުވާކުރުމަށް ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނަރަލްގެ
އޮފީހަށް ފޮނުވޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ.
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
31

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ބައެއް ހާލަތްތަކުގައި އެބަ ހުރި ބައެއް މުއައްސަސާތަކުން މީހުން ހާޒިރުކޮށް ހިއަރިންގ ބާއްވާ މި ބާވަތުގެ
ކަންތައްތައް ވެސް ކޮށްފަ. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް ކަންތައްތަކުން ވެސް އެންމެ އެދެވޭ ޙައްލު ނުލިބޭ ކަމަށް. ދެން
ކީއްވެތޯ ގަބޫލުކުރައްވަނީ، މިހާރު ބައެއް ފަރާތްތަކުން ވިދާޅުވޭ ފަސްޖެހުމެއް ހުންނަ ކަމަށް މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގައި
ބައެއް މުއައްސަސާތަކުގެ. ކޮބައިތޯ އެހެން އެ ވާން ދިމާވާ ސަބަބެއް ކަމަށް ގަބޫލުކުރައްވާ ސަބަބަކީ؟ މިސާލަކަށް އެ
ފަރާތްތަކަށް މަޢުލޫމާތު ރަނގަޅަށް ހިއްސާކުރެވިފައި ނެތީތޯ؟ ނޫނީ ވެއްޖިއްޔާ އިންފޮމޭޝަން އޮފިސަރުން
ޓްރެއިންކުރުމުގެ ޒިންމާ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ ބޮލުގައި އެ ޅިވަޑައިގެންފައި އޮންނައިރުގައި އެކަން
ނުކުރެއްވެނީބާ؟ ނޫނީ ވެއްޖިއްޔާ ކޮބާ ކަމަށްތޯ ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ މައްސަލައަކީ؟ އެހެން އެ ދިމާވަނީ ކޮން
ސަބަބަކާ ހެދި ކަމަށްތޯ ގަބޫލުކުރައްވަނީ؟
މަރިޔަމް ޢަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލު ކުރެވޭ ގޮތުގައި ބައެއް ތަންތަނުގައި އެ މުވައްޒަފުންގެ އެ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ރޫޙު ވެސް
ނުހުންނަނީ. ދެން އަދި މި ދެންނެވިހެން އެ ގާނޫނުތަކާއި ގަވާ އިދުތަކަށް ޢަމަލުކުރުން ފަސްޖެހޭ. ބައެއްކަހަލަ
ކަންތައްތަކުގައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އޭގެ ތެރޭގައި ކޮރަޕްޝަން ވެސް އެކުލެވިގެން ހިނގައިދާނެ ކަމަށް. ދެން،
އެހެން ކަމަށް ވަންޏާ އެ މަޢުލޫމާތުތައް ދިނުމަށް އެ ފަސްޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ވެދާނެ ފަހަރުގައި. އެގޮތަށް
ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ.
اله
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެފަދަ ހާލަތެއްގައި ވެ އްޖިއްޔާ އެކަން ޙައްލުކުރެއްވުމަށް ކިހިނެއް ހައްދަވާނީ ހޮވިވަޑައިގެންފިއްޔާ؟
މަރިޔަމް ޢަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވި ގޮތަށް މިހާރު ކުރިން ވެސް ދެންނެވިހެން ހަމަ ވީހާ ބޮޑަކަށް އެކަމާ ގުޅޭ މުވައްޒަފުން
ތަމްރީނުކޮށް، އެ ކަންކަން ކުރުން، ދެން އަދި ގާނޫނުގައި އޮންނަ ގޮތަށް އެކަން ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް އެ
ތަންތަނަކަށް އެ އަމުރުކުރުން. ދެން އަދި މި ދެންނެވިހެން އެ އަމުރާ ޚިލާފުވާ ކަމަށް ވަންޏާ ދެން އެޅެން އޮތް
ފިޔަވަޅެއް އެޅުން.
32

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، އެހެން ޢަމަލުނުކޮށްފި ހާލަތެއްގައި ކޯޓަށް ވަޑައިގަންނަވަން ޖެހިވަޑައިގެންފިއްޔާ ކިހިނެއްތޯ؟
ކެރިވަޑައިގަންނަވާނެތޯ؟
މަރިޔަމް ޢަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކޯޓަށް ދާންޖެހިއްޖިއްޔާ ދާނަން. އަޅުގަނޑު މީގެ ކުރިން ވެސް ހުންނާނެ ޕީ.ޖީ އޮފީހުގައި އުޅުންއިރު ވެސް
އެކި ކަންކަމުގައި އެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އިތުރު ވަކީލަކާއެކީގައި ކޯޓުތަކަށް ގޮއްސަ ހުންނާނެ. ޓްރައިބިއުނަލަށް ވެސް
އަދި ހައިކޯޓަށް ވެސް، ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ވެސް ގޮއްސަ ހުންނާނެ އަޅުގަނޑު. އެހެންވީމާ، ކޯޓަކަށް ދާން ވެއްޖިއްޔާ
އަޅުގަނޑަށް ހަމަ މަޢުލޫމާތު ހޯދަންޖެހޭ ފަރާތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތާއި އެހީތެރިކަމާއެކުގައި އަޅުގަނޑަށް އެ ކަން ކުރެވޭނެ
އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިތުރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައިނުވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިންޓަރވިއު
މިހާހިސާބުން ކުރުކޮށްލާނަން. މަރިޔަމް ޢަލީމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިން އެމް.ސީ.ކިއު ޕޭޕަރ އިން ލިބިވަޑައިގެންނެވީ
ސާދަ ފަނަރައަކުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނާއެކު ތި ހޭދަކޮށްލެއްވި ވަގުތުކޮޅަށް.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ މަޤާމަށް އަލްފާޟިލާ މަރިޔަމް ޢަލީމް ޤާބިލުކަމަށް މަޖިލީހުގެ
ތަޅުމަށް ފޮނުވުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުން އެދެން. (ވޯޓުދެއްވުން) ކޮމިޓީގައި
ހާޒިރުވެ ވަޑަ އިގެން މި ވަގުތު ތިއްބެވީ 8 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ލިބިވަޑައިގެންނެވީ 5 ވޯޓު. އެހެންވީމާ، މި ނަން
ތަޅުމަށް ދާކަށް ފާހެއްނުވި. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަޑައިގަތުމުގެ ކުރިން އެހެނިހެންގެ ދަށުން އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކޮށްލާނަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެންމެގައި ލިބުނު ސިޓީ. މި ސިޓީ، އެއް ސިޓީގައި މި އޮންނަނީ، 24 ގައި
ފޮނުވި ސިޓީއަށް އަޅުގަނޑުމެ ންގެ ޖަވާބެއް ނުލިބި އޮތް ވާހަކަ. ދެން، 24 ޖޫން 2021 ގައި ފޮނުވި ސިޓީ ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީއަށް މި ލިބުނީ ހަމަ މި ސިޓީއާ ވެސް އެކީގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ކޮމިޓީގެ
ފަރާތަކުންނެއް މިއަކަށް ޖަވާބުދޭނެ ފުރުޞަތެއް އަދިއެއް ލިބިފައެއްނުވޭ. އެހެންވީމާ، މީގައި އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އިޢުތިރާޟެއް ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ މު ފުރަތަމަ ސެކްރެޓަރީ ޖެނަރަލްގެ ސިޓީއަށް ކޮމިޓީގެ
ފަރާތުން ފޮނުވަން މި ސިޓީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުލިބި އޮތް ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، މި ސިޓީއަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
33

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 37 ވަނަ ބައްދަލުވުން 24 އޮގަސްޓު 2021
ޖަވާބުދޭނެ ފުރުޞަތެއް ކޮމިޓީއަށް ލިބިފައި ނުވާ ކަމަށް. ދެން، ދެވަނަ ކަމަކަށް މި ބޭފުޅުން ފާހަގަކުރައްވާފައި މި
އޮތީ، އެއީ މީޑިއާ ނެޓުން ފޮނުވާފައި މި އޮތީ ޕައިރެޓައިޒްކޮށްގެން ރިސޯޓުތަކުން ކޭބަލް ނެޓް ބޭނުން ކުރާތީވެ އެ
މައްސަލަ ބަލާދިނުމަށް ބްރޯޑްކޮމަށް އެދިގެން އުޅޭ ވާހަކަ. އެކަމަކު ބްރޯޑްކޮމް އިން އެ ބޭފުޅުންނަށް ޖަވާބުދާރީވެފައި
އޮތް ވާހަކަ ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީ މެދުވެރިކޮށް ނޫނިއްޔާ އެ ކަންތައް ނުކުރެވިފައި އެކަށީގެންވާ އެއްބާރުލުމެއް
އެކޮޅުން ނުލިބޭ ކަމަށް. ދެން، މީގެ ކުރީގައި ވެސް ކޮމިޓީގަ އި ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ ބްރޯޑްކާސްޓިންގ ކޮމިޝަންގެ
ފަރާތުން މިކަމުގައި ދަތިތަކެއް ހުންނަ ކަމަށް. އެއީ އެގޮތަށް ޝަކުވާ ލިބުނު ކަމުގައި ވިޔަސް ، އެ ބޭފުޅުންނަކަށް
ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދައަކާ ނުލާ ރިސޯޓުތަކަކަށް އެކަން ބަލާކަށް ނުއެއް އެރޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި
ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ކުރިން ވެސް ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައިވާނީ ދެއްތޯ އެއްބާރުލުން ދިނުމަށް އެދިފައި ޓޫރިޒަމް
މިނިސްޓްރީއަށް. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އިޢުތިރާޟެއް ނެތް ކަމަށް ވަންޏާމުން އަޅުގަނޑުމެން
ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީގެ މިކަމާ ގުޅޭ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކޮށްލަން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދެން މިހާރު ޖެހިއްޖެހެން. އެއީ
އަޅުގަނޑުމެން ސިޓީއަކުން ވެސް އަންގައިފިން. ދެން، އެކަމަކު މިކަން ކުރިއަކަށް ދާކަމަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ،
އެގޮތަށް އަޅު ގަނޑު މި މައްސަލައިގައި ކުރިއަށް ގެންދާނަން އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ވެސް ތި ދެއްވި އެއްބާރުލު މަށް. ސެކްރެޓޭރިއޭޓް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މިހިސާބުން ކޮމިޓީ
ބައްދަލުވުން ނިންމާލާނަން.
____
34